

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**RIZIKA UŽÍVÁNÍ OMAMNÝCH A
PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK VĚZNI PRO
PŘÍSLUŠNÍKY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY BYTÍZ**

Autor práce: Radek Bolina

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Milan Kocík

Katedra: Katedra právních a bezpečnostních oborů

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Radek Bolina

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Rizika užívání omamných a psychotropních látek vězni pro příslušníky věznice Bytíz

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Risks Of Using Narcotic and Psychotropic Substances By Prisoners For Members Of the Bytíz Prison

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): JUDr. Milan Kocík, MBA

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben, 2023

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bude určit a teoreticky vymezit problematiku užívání omamných a psychotropních látek osob vykonávajících trest odnětí svobody ve věznici Příbram - Bytíz s explicitním důrazem na rizikové chování odsouzených pod vlivem uvedených látek ve vztahu k příslušníkům Vězeňské služby České republiky.

Prvním dílčím cílem práce bude analýzou statistických dat zjistit množství útoků odsouzených na příslušníky VS ČR za vymezené časové období.

Druhým dílčím cílem práce bude navržení vlastních opatření, snižující toto riziko

Student: Radek Bolina	3.6.2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA	3.6.2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	5.6.2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	6.6.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	7.6.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milan Kocík, MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

RADEK, B. *Rizika užívání omamných a psychotropních látek vězni pro příslušníky vězeňské služby Bytíz: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 66 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Klíčová slova: Vězeňská služba ČR, výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby, drogy, napadení, věznice Bytíz

Zvolené téma bakalářské práce se zaměřuje na řešení problematiky užívání nelegálních omamných psychotropních látek osobami vykonávající nepodmíněný trest odnětí svobody ve věznici Příbram - Bytíz. V teoretické části jsou charakterizovány pojmy droga, drogová závislost, maření výkonu úředního rozhodnutí, abstinenční syndrom, napadení, úzus, abúzus a misúzus za pomoci odborné literatury, článků a předpisů. Dále je v této části uvedena historie drog v ČR, jednotlivé rozdělení omamných a psychotropních látek a informace o věznici Bytíz.

Hlavním cílem je určit a teoreticky vymezit problematiku užívání omamných a psychotropních látek osob vykonávající nepodmíněný trest odnětí svobody ve věznici Příbram - Bytíz s výslovným důrazem na rizikové chování pod vlivem uvedených látek ve vztahu k příslušníkům Vězeňské služby ČR

Metodická část práce vykoná kvalitativní výzkum formou analýzy dat z věznice Příbram - Bytíz, kazuistik s odsouzenými osobami, který byli napadený spoluvězněm pod vlivem omamných a psychotropních látek a metodou řízeného rozhovoru.

ABSTRACT

RADEK, B. *Risks Of Using Narcotic and Psychotropic Substances by Prisoners For Members Of the Bytíz Prison: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 66 pp. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA.

Key words: Prison Service of the Czech Republic, imprisonment, detention, drugs, assault, Bytíz Prison

The chosen topic of the bachelor thesis focuses on solving the problem of the use of illegal narcotic psychotropic substances by persons serving unconditional prison sentences in the prison Příbram - Bytíz. In the theoretical part, the concepts of drug, drug addiction, obstruction of official decision, withdrawal syndrome, assault, anxiety, abusive and misuse are characterized with the help of professional literature, articles and regulations. The history of drugs in the Czech Republic, the different classifications of narcotic drugs and psychotropic substances and information about Bytíz Prison are also presented in this section.

The main objective is to identify and theoretically define the issue of the use of narcotic and psychotropic substances by persons serving unconditional prison sentences in the prison Příbram - Bytíz with an explicit emphasis on the risk behaviour under the influence of these substances in relation to the members of the Prison Service of the Czech Republic.

The methodological part of the thesis conducts qualitative research in the form of data analysis from the prison Příbram - Bytíz, case studies with convicted persons who were assaulted by a fellow prisoner under the influence of narcotic and psychotropic substances and by the method of guided interview.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Historie omamných a psychotropních látek.....	10
3 Definování základních pojmů	11
4 Maření výkonu úředního rozhodnutí.....	14
5 Omamné a psychotropní látky a jejich rozdělení.....	15
5.1 Opioidy a opiáty	16
5.2 Konopné drogy	18
5.3 Léky s psychoaktivními účinky.....	19
5.4 Halucinogeny.....	19
5.5 Drogy v České republice	20
6 Omamné a psychotropní látky ve věznicích	26
7 Vězeňská služba České republiky.....	29
7.1 Výkon vazby.....	30
7.2 Trest odnětí svobody	31
8 Mimořádné události	33
9 Věznice Bytíz.....	36
10 Navržená opatření	56
Závěr	58
Seznam použitých zdrojů	60
Seznam zkratk	65
Seznam tabulek a grafů	66

Úvod

Bakalářská práce se zabývá zneužíváním a riziky omamných a psychotropních látek pro příslušníky vězeňské služby ve věznici Bytíz. Hlavním cílem práce je určit a teoreticky vymezit problematiku užívání omamných a psychotropních látek osob vykonávajících nepodmíněný trest odnětí svobody. Dílčím cílem je zjistit množství útoků odsouzených na příslušníky Vězeňské služby České republiky pomocí analýzy statických dat. Dalším dílčím cílem je navržení vlastních opatření, snižujících riziko napadení osobami pod vlivem omamných a psychotropních látek.

V současné době je rostoucí tendence lidí k užívání návykových látek, což vede k zvýšení počtu uživatelů drog i ve věznicích. To je jedním z hlavních faktorů, který přispívá k nárůstu užívání drog mezi vězni. I když by se mohlo zdát, že distribuce drog ve věznicích je téměř nereálná, není to tak úplně pravda. Realita je taková, že moderní technologie umožňují odhalování drog i v takovém prostředí, i když to představuje určité obtíže. Dalším faktorem, který napomáhá šíření drog ve věznicích, je nedostatek personálu ve Vězeňské službě.

V práci se nachází teoretická a metodická část. Práce obsahuje 8 kapitol. První kapitola se zabývá historií drog. V druhé kapitole jsou vymezeny a definovány základní pojmy týkající se omamných a psychotropních látek. Třetí kapitola se zaměřuje na definování pojmu maření výkonu úředního rozhodnutí, kterého se lze dopustit i během trestu odnětí svobody. Čtvrtá kapitola je zaměřena na podrobné specifikování omamných a psychotropních látek, které jsou rozdělené dle nejznámějších zástupců. V páté kapitole je specifikováno jak se omamné a psychotropní látky dostávají do střežených objektů věznice a jaké drogy jsou v tomto prostředí nejčastěji užívané. Šestá kapitola je zaměřena na Vězeňskou službu ČR, ve které jsou definovány základní pojmy, počet organizačních jednotek a mimořádné události. Sedmá kapitola se týká organizační jednotky Bytíz. V metodické části práce je provedeno analytické vyhodnocení statických dat z věznice Bytíz, zpracovány přílehlavé kazuistiky a je také doplněna kvalitativní metodou řízeného rozhovoru se současným a bývalým příslušníkem Vězeňské služby z věznice Bytíz a následného navržení vlastních opatření.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bude určit a teoreticky vymežit problematiku užívání omamných a psychotropních látek osob vykonávajících trest odnětí svobody ve věznici Příbram - Bytíz s explicitním důrazem na rizikové chování odsouzených pod vlivem uvedených látek ve vztahu k příslušníkům Vězeňské služby České republiky. Prvním dílčím cílem práce bude analýzou statistických dat zjistit množství útoků odsouzených na příslušníky VS ČR za vymezené časové období. Druhým dílčím cílem práce bude navržení vlastních opatření, snižujících toto riziko.

V bakalářské práci bude zpracována aktuální problematika užívání nelegálních omamných a psychotropních látek osobami vykonávajícími nepodmíněný trest odnětí svobody ve věznici Příbram - Bytíz. Téma práce bude vyspecifikováno na problematiku rizika násilného jednání intoxikovaných osob ve vztahu k příslušníkům Vězeňské služby České republiky. Práce bude rozdělena na 8 kapitol, v teoretické části práce autor zpracuje na základě studia odborné literatury a dalších zdrojů základní teorii omamných a psychotropních látek a průnik drog do střežených prostor věznice. V praktické části práce bude provedeno analytické vyhodnocení statistických dat, zpracovány přílehlavé kazuistiky a praktická část práce bude též doplněna kvalitativní metodou řízeného rozhovoru a následně autor navrhne vlastní opatření.

2 Historie omamných a psychotropních látek

Počátky používání drog

Užívání halucinogenů lze vysledovat až do období neolitu, podle výzkumu, který byl zveřejněn. Tvrzení jsou založena na podobnosti dekorací vytvořených ve změněném stavu vědomí po drogové závislosti. K vytvoření halucinogenních účinků využívali především muchovník červený, ale také trnkový rolák, černý blín nebo páteř. Veškeré znalosti měli pouze šamani, kteří zjistili, že po konzumaci jediné rostliny mohou nastat psychoaktivní změny. Léky OPL se používaly k léčbě nemocí a k náboženským účelům, takže nehrozilo jejich zneužití nebo šíření. Náboženské obřady mezi Jihoamerickými indiány nadále zahrnují tyto rostliny. OPL bylo poprvé písemně zmíněno během třetího tisíciletí před naším letopočtem v Sumeru, starověkém Egyptě, Babylonu a na Krétě, kde byla makovice symbolem Thanatu. Řecký bůh Hypnos je zobrazován s mákem. Domorodí indiáni v Chile a jižních oblastech Střední Ameriky věděli o účincích lysohlávek a přesné popisy této rostliny se nacházejí ve španělských rukopisech z 16. století.¹

Zneužívání drog

Na začátku 19. století se začalo mluvit o zneužívání drog v moderním smyslu a o vytváření závislosti. V Číně rapidně stoupla poptávka po opiu, spolu s kouřením tabáku. Místní sklizně však nebyly schopny uspokojit potřeby uživatelů. Opium bylo dováženo do Číny z Indie, která měla monopol na obchodování s Čínou. Toto pašování opia do Číny vedlo k první opiové válce. V čínské společnosti se stalo opium zcela běžným, a dokonce se používalo i vodní dýmka s opiem, která byla považována za měřítko úspěchu. Čína se v 19. století stala největším zneužívatelem opia na světě. Tato situace byla charakterizována jako hluboká hospodářská a společenská krize.²

V historii Velké Británie se drogy staly významným jevem, a to díky kontaktům s Indií a Čínou. Opium, které bylo levnější než alkohol, se prodávalo v lékárnách a rychle se rozšířilo mezi občany, zejména mezi dělníky v přístavech. Ve Francii na počátku 20. století bylo několik tisíc kuřáků opia. Francouzská vláda zakázala dovoz a prodej opia, ale jeho šíření se nepodařilo zastavit. V období války ve Vietnamu a protestů

¹ MAHDALÍČKOVÁ J., 2014. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478 589 4, str. 9

² MAHDALÍČKOVÁ J., 2014. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478 589 4, str. 12

v USA v šedesátých letech 20. století vzniklo hnutí hippies. To přineslo nový zájem o konopné látky a na trhu se objevily také nové chemické látky, což vedlo k rychlému nárůstu užívání drog³

3 Definování základních pojmů

Droga

Pojem droga je možno definovat různými způsoby a autoři se ve svých definicích zcela neshodují. Mezi tyto autory patří například Nešpora, Hoferková a Emmerová.

Podle Nešpory se droga definuje jako libovolná přírodní nebo uměle vytvořená látka, která po vstupu do lidského těla způsobuje změny v tělesných nebo psychických funkcích uživatele.⁴

Podle Hoferkové má pojem droga dva významy. Prvním významem je **látka léčivého charakteru**, která má léčivé účinky. Sem patří sušené nebo jinak zpracované rostliny, části živočichů nebo produkty jejich metabolismu. Tyto látky jsou využívány k léčbě zdravotních problémů a nedostatků. Druhým významem je **návyková a škodlivá látka**, která má negativní dopad na tělo. Tyto psychoaktivní látky ovlivňují psychiku a chování uživatele. Patří sem například opioidy, stimulanty, halucinogeny a další. Hoferková uvádí další různé názvy drogy, jako je návyková látka nebo omamná a psychotropní látka.⁵

Emmerová doplňuje Nešporu a Hoferkovou o návykovost na omamné a psychotropní látky. Při pravidelném užívání, si lidský organismus vytváří závislost na této látce. Návykovost omamných a psychotropních látek je individuální a závisí na různých faktorech. Mezi tyto faktory patří pohlaví, věk a zdravotní nebo psychický stav jedince, který užívá návykovou látku. Důležité jsou také další okolnosti, které provázely a předcházely vzniku návyku na danou látku.⁶

³ MAHDALÍČKOVÁ J., 2014. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478 589 4, str. 12-13

⁴ NEŠPOR, Karel. Návykové chování a závislost: Současné poznatky a perspektivy léčby. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-908-8, str. 176

⁵ HOFERKOVÁ, Stanislava. Droga. In: BĚLÍK, Václav, HOFERKOVÁ, Stanislava, KRAUS, Blahoslav a kolektiv. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0599-1, str. 19-20

⁶ EMMEROVÁ, Ingrid. Drogové závislosti jako sociálněpatologický jav: Charakteristika pojmů. In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. *Sociální patologie*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1, str. 74-77

Drogu definuje také Světová zdravotnická organizace známá pod zkratkou WHO (World Health Organization), dle které je za drogu považována jakákoliv látka, která při vniku do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí.⁷

Drogová závislost

Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje drogovou závislostí jako: „*psychický někdy i fyzický stav charakterizovaný změnami chování a dalšími reakcemi, které vždy zahrnují nutkání užívat drogu opakovaně (ustavičně nebo intermitentně) pro její psychické účinky a dále také proto, aby se zabránilo vzniku nepříjemných stavů vznikajících při nepřítomnosti drogy v organismu.*“⁸

Podle kolektivu autorů sdružení SANANIM⁹ musí uživatel během posledních 12 měsíců vykazovat minimálně 3 znaky: vyšší tolerance vůči drogám, silnou touhu je užívat, nutkavost k užívání za účelem zmírnění psychosomatických projevů, obtíže s kontrolou a regulací užívání, dávání přednosti drogám před osobními zájmy a potřebami a zvyšování času a úsilí vynaloženého na získání drogy.¹⁰

Kraus definuje drogovou závislost jako: „*fyzický či psychický stav vyplývající z působení psychoaktivní látky (obecně podnětu) charakterizovaný změnami chování a reakcemi, které zahrnují nutkání brát danou látku (opakovat podnět) dál s cílem předejít negativním vlivům plynoucím z její absence.*“¹¹

Podle Emmerové je psychická závislost stavem mysli člověka, který se projevuje jako nutkání k opakovanému užívání drogy. Fyzická závislost nastává tehdy, když se droga stává součástí lidského metabolismu a dochází k začlenění drogy do látkové výměny organismu. Pokud má uživatel nedostatek drogy, objevují se negativní příznaky.¹²

⁷ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., A KOLEKTIV, Kriminologie. 3. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, ISBN 978-80-7353-376-8, str. 428

⁸ WHO Drug Information, [online] 1. Vydání, 2016, vydáno World Health Organization. Dostupné na http://www.who.int/medicines/publications/druginformation/issues/DrugInformation2016_Vol30-3/en

⁹ SANANIM je nezisková nestátní organizace založena v roce 1990, která působí v oblasti závislostí na omamné a psychotropní látky. Organizace poskytuje systém prevence, léčby, péče a snahu znovu začlenit závislého zpět do společnosti.

¹⁰ Kolektiv autorů sdružení SANANIM. Drogy: otázky a odpovědi. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-223-2, str. 200

¹¹ KRAUS, Blahoslav. Závislosti (alkoholové a nealkoholové): Úvodní charakteristika jevu. In: HOFERKOVÁ, Stanislava, KRAUS, Blahoslav a BĚLÍK, Václav. Sociální patologie a prevence pro studenty učitelských oborů. Hradec Králové: Gaudeamus, 2017. ISBN 978-80-7435-686-5, str. 93-95

¹² EMMEROVÁ, Ingrid. Drogové závislosti jako sociálněpatologický jav: Charakteristika pojmů. In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. Sociální patologie. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1, str. 74-77

Vznik závislosti na návykové látce je určen různými faktory, kvůli kterým se riziko závislosti a návyku zvyšuje. Podle Kajanové jsou hlavními faktory: genetické dispozice, psychické faktory, biologické predispozice a sociální predispozice, mezi které patří rodinné zázemí, prostředí, ve kterém jedinec žije nebo vliv part.¹³

Abstinenční syndrom

Podle Kaliny je abstinenční (odvykací) syndrom: „*soubor různě závažných a různě kombinovaných příznaků, které se objevují po vysazení nebo snížení dávek psychoaktivní látky (drogy), která byla užívána opakovaně, dlouhodobě a/nebo ve vysokých dávkách. Příznaky odvykacího stavu nejsou vysvětlitelné tělesným onemocněním nebo jinou duševní poruchou. Přítomnost odvykacího syndromu je jedním z kritérií pro diagnózu závislosti. Odvykací syndrom se u různých látek liší, velmi zjednodušeně lze ale říci, že řada příznaků má opačný charakter než účinek dané látky, toto pravidlo ovšem neplatí absolutně a řadu příznaků není možné si odvodit.*“ Tento stav uživatelé návykových látek slangově nazývají „absták“.¹⁴

Úzus

Emmerová definuje „úzus“ jako užívání drogy, které přináší prospěch jak společnosti, tak jednotlivci a je v souladu s lékařskými pokyny. Tento termín může také zahrnovat příležitostné užívání drogy v souladu se společenskými normami, například při oslavách nebo jiných společenských událostech.¹⁵

Abúzus

Emmerová definuje abúzus jako užívání drog ve větším nebo nadměrném množství, užívání dávek vyšších než je doporučeno lékařem, kombinaci různých druhů léků a nepředepsanou aplikaci léků.¹⁶ Dle Krause se dá hovořit o zneužívání látek.¹⁷

¹³ KAJANOVÁ, Alena. Sociální patologie: Vybrané kapitoly. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0

¹⁴ KALINA, Kamil a kol. Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí. Praha: Filia Nova, 2001. ISBN 80-238-8014-4, str. 73

¹⁵ EMMEROVÁ, Ingrid. Drogové závislosti jako sociálněpatologický jav: Charakteristika pojmů. In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. Sociální patologie. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1, str. 74-77

¹⁶ EMMEROVÁ, Ingrid. Drogové závislosti jako sociálněpatologický jav: Charakteristika pojmů. In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. Sociální patologie. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1, str. 74-77

¹⁷ KRAUS, Blahoslav. Abúzus. In: BĚLÍK, Václav, HOFERKOVÁ, Stanislava, KRAUS, Blahoslav a kol. Slovník sociální patologie. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0599-1, str. 7

Misúzus

Misúzus je termín pro užívání drogy, které se neslučuje s lékařskými doporučeními. Obvykle se toto jedná o situace, kdy je látka užívána v nevhodných situacích, jako je například řízení motorového vozidla pod vlivem drog, užívání drog během těhotenství nebo při léčbě nemoci.¹⁸

Napadení

Pojem napadení se liší, v jaké souvislosti se používá, existují různé druhy napadení, mezi které patří například: fyzické, verbální, psychické či sexuální napadení. Obecně lze napadení definovat jako agresivní chování nebo útok pachatele, s cílem způsobit škodu nebo újmu jiné osobě. Fyzické napadení obsahuje velké množství situací, kde pachatel útočí na oběť za pomoci úderů, kopů či zbraní. Oběti po fyzickém napadení mohou mít vážné psychické následky a traumata.¹⁹

Fyzické napadení se také objevuje ve vězeňském prostředí v souvislosti s nedostatečným zabezpečením věznice, organizovaným zločinem, konflikty mezi vězni, neprofesionálním zacházením ze strany zaměstnanců Vězeňské služby nebo špatným duševním zdravím odsouzeného. S tímto druhem napadení se mohou příslušníci Vězeňské služby také setkat v průběhu návštěv odsouzených, během transportu odsouzeného nebo během lékařských prohlídek a návštěv.

4 Maření výkonu úředního rozhodnutí

Ustanovení dle § 322 TŘ vyjmenovává zdravotní důvody, pro které osoba odsouzená k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nemůže nastoupit do výkonu trestu z důvodu zdravotního stavu. Dále může být i situace, která pachatele postihne ve stejném rozsahu jako závažný zdravotní stav osoby. Pokud odsouzený požádá o odklad výkonu trestu odnětí svobody podle § 322 TŘ, nejedná se o návrh, který je závažným důvodem pro nenastoupení k výkonu trestu odnětí svobody. Pokud osoba odsouzená k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, nenastoupí, aniž by tyto důvody uvedla a řádně doložila, dopouští se rovněž trestného činu maření výkonu úředního

¹⁸ KRAUS, Blahoslav. Závislosti (alkoholové a nealkoholové): Úvodní charakteristika jevu. In: HOFERKOVÁ, Stanislava, KRAUS, Blahoslav a BĚLÍK, Václav. Sociální patologie a prevence pro studenty učitelských oborů. Hradec Králové: Gaudeamus, 2017. ISBN 978-80-7435-686-5, str. 93-95

¹⁹ § 222 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 7. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p222>

rozhodnutí.²⁰ Porušuje tak § 337 ods. 1, písm. g) zákona č. 40/2009 Sb., TZ, ve kterém stojí: „*bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu*“²¹

Jedná se o ochranu společnosti před nelegálními aktivitami, které by odsouzená osoba mohla páchat. Toto ustanovení má preventivní i represivní charakter. Zároveň dle tohoto ustanovení se pachatel musí dopustit závažného jednání, které narušuje výkon nebo účelu trestu. To se týká zejména případů, kdy odsouzená osoba trest vůbec nevykonává nebo kdy maří výkon trestu. Příkladem tohoto jednání je užívání omamných a psychotropních látek ve věznicích v moment co osoba byla odsouzená k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.²² Porušuje tak § 337 ods. 1, písm. h) zákona č. 40/2009 Sb., TZ, ve kterém stojí: „*dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel trestu.*“²³

5 Omamné a psychotropní látky a jejich rozdělení

Omamné a psychotropní látky můžeme dělit podle různých kritérií, na kterých se neshodnou ani jednotliví autoři. Drogy lze podle Záškodné rozdělit podle několika kritérií. První kritérium dělení drog je určeno podle způsobu, jakým jsou tyto látky legislativně regulovány. Dalším možným přístupem je rozdělení drog na měkké a tvrdé podle míry závislosti a jejich schopnosti způsobit psychosomatické obtíže. Avšak toto členění je komplexní, protože například kofein by se podle tohoto kritéria mohl zařadit do kategorie tvrdých drog. Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) se návykové látky dělí do 12 skupin drogových závislostí: kokainový, morfinový, amfetaminový, barbituráto-alkoholový, kanabisový, halucinogenový, katový, anxiolytikový, analgetikový, kofeinový, tabákový a závislost na těkavých látkách.²⁴ Vavrinčíková rozšiřuje tato kritéria o klasifikaci drog podle jejich účinku do 5 skupin: drogy

²⁰ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část, Praha: Leges, 2017, ISBN 978-80-7502-236-3, str. 234

²¹ § 337 ods. 1, písm. g) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 7. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p337-1>

²² JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část, Praha: Leges, 2017, ISBN 978-80-7502-236-3, str. 236

²³ § 337 ods. 1, písm. h) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 7. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p337-1>

²⁴ ZÁŠKODNÁ, Helena. Závislost na drogách. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2004. ISBN 80-7042-689-6, str. 64

se sedativními účinky, stimulační drogy s povzbuzujícími účinky, drogy s halucinogenními účinky, steroidy a narkotika.²⁵

5.1 Opioidy a opiáty

Podle SANANIMu jsou termíny „opioidy“ a „opiáty“ odvozeny od opia, jehož původ je v nedozrálých makovicích. Hlavní alkaloidem v opiu je morfium, a další látkou s opioidními účinky je kodein. Tyto látky se vážou na receptory, které jsou přítomné zejména v mozku.²⁶

Podle Minaříka jsou účinky opioidů spojeny s jejich vazbou na tyto receptory, které jsou rozděleny na μ (mí), δ (delta), κ (kappa) a σ (sigma). Mí-receptory jsou zodpovědné za vznik závislosti na opiátech.²⁷

Heroin a braun patří mezi nejrozšířenější a nevýraznější představitele. Při substituční léčbě se využívá subutex a metadon, které je zapotřebí zmínit.

Podle informací na stránkách Policie České republiky jsou opioidy v medicíně používány jako silné léky proti bolesti. Takové látky lze rovněž využívat jako prostředky proti kašli, protože mají schopnost potlačovat kašel. V minulosti byly opioidy také používány k léčbě průjmů. Dále se využívají při zmírňování abstinčních příznaků u novorozenců, kteří se narodili s narkotickou závislostí na heroinu.²⁸

Minařík popisuje heroin jako látku s bílou nebo hnědou barvou. Tato omamná látka obsahuje jedovatou sloučeninu nazývanou strychnin, která se nachází v semenech kulčiby dávivé. Kvůli nízké rozpustnosti se často inhaluje prostřednictvím hliníkové fólie nebo kouření. Pro nitrožilní podání je nutné heroinu přidat kyselinu, obvykle se používá vitamin C ve formě krystalů. Bílý heroin, který má krystalickou strukturu, vzniká při reakci kyseliny chlorovodíkové s organickou zásadou. Tento druh heroinu lze aplikovat buď šňupáním do nosních dutin, nebo nitrožilně.²⁹

²⁵ VAVRINČIKOVÁ Lenka. Drogové závislosti jako sociálněpatologický jav: Typológia drogových závislostí. In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. Sociální patologie. 2.vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978- 80-7435-080-1, str. 77-82

²⁶ Kolektiv autorů sdružení SANANIM. Drogy: otázky a odpovědi. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-223-2, str. 200

²⁷ MINAŘÍK, Jakub. Opioidy a opiáty. In: KALINA, Kamil a kol. Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup. 1 sv. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6, str. 159-163

²⁸ Policie České republiky. Opioidy a opiáty [online]. © 2019 Policie ČR [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.policie.cz › soubor › opioidy-a-opiaty-pdf>

²⁹ GRIVNA, T; SCHEINOST, M a ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3, str. 313

Kraus poznamenává, že látka Braun je hnědá a patří mezi významné opiáty v České republice. Chemicky je to kombinace kodeinu, která se obvykle aplikuje nitrožilně. Minařík dále dodává, že výroba Braunu začala doma již v sedmdesátých letech 20. století, avšak od devadesátých let byl nahrazen heroinem.³⁰

Během substituční léčby pro osoby závislé na omamných a psychotropních látkách dochází k nahrazení těchto látek za metadon nebo subutex. Kalina definuje metadon jako syntetickou látku s léčebnými účinky. Má výrazně delší působení než ostatní opioidy, což umožňuje podávání jedné denní dávky ústně a snižuje riziko infekce, než kdyby se podávala nitrožilně. Při užívání metadonu se pacienti zbavují abstinenčních příznaků a méně cítí potřebu užívat jiné opiáty.³¹

Subutex je opioid, který najdeme prezentovaný na stránkách léčebného centra zaměřeného na závislosti. Obsahuje účinnou látku buprenorfin. Tato látka není jen lékem, ale při dlouhodobém užívání může způsobit závislost. Nicméně se jedná o slabší a pomalejší formu závislosti, než je tomu u jiných opioidů. Buprenorfin má menší negativní dopady na tělo, protože neobsahuje přidané látky, které jsou obvyklé u jiných opioidů, jako je například heroin nebo braun. Jeho účinky se projevují pomaleji a trvají déle než u metadonu.³²

Opiáty a opioidy, podle Minaříka, ovlivňují psychosomatické projevy organismu, které se především projevují v oblasti dýchání, centrální nervové soustavy, krevního oběhu, kůže a trávicího traktu. Tyto látky mají schopnost tlumit bolest. Užívání těchto látek často způsobuje snížení tělesné teploty a zúžení zornic. Dále může dojít k zpomalení srdečního tepu, rozšíření cév a poklesu krevního tlaku. Tyto látky také mohou ovlivnit přísun kyslíku, objem dechu a frekvenci dechu, a mohou způsobit trávicí potíže, jako je například závažná zácpa. Mezi typické projevy patří svědění kůže a nutkání se škrábat, což může nastat i během spánku.³³

³⁰ KRAUS, Blahoslav. Drogové závislosti ako sociálnopatologický jav: nelegální drogy. In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. Sociální patologie. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1, str. 87-90.

³¹ KALINA, Kamil a kol. Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí. Praha: Filia Nova, 2001. ISBN 80-238-8014-4. str. 118.

³² Drogová poradna. Subutex® (buprenorfin) [online]. ©2009 SANANIM z.ú. [cit. 2023-11-27]. Dostupné z: [http://www.drogovaporadna.cz/opiaty/subutex-reg;-\(buprenorfin\).html](http://www.drogovaporadna.cz/opiaty/subutex-reg;-(buprenorfin).html).

³³ MINAŘÍK, Jakub. Opioidy a opiáty. In: KALINA, Kamil a kol. Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup. 1 sv. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6, str. 159-163.

5.2 Konopné drogy

Jednou z nejstarších pěstovaných plodin je konopí a jeho plody se našly na různých místech v Rakousku, Německu, Rumunsku a Švýcarsku, kde v okolí osad rostlo pravděpodobně jako plevel. Šamané konopí používali k vyvolání transu pomocí omamných účinků rostliny. Konopná semena byla důležitým zdrojem bílkovin a oleje, který dříve sloužil jako zdroj v lampách. Veškeré vyspělé starověké kultury používaly konopí. Konopí a ženšen užívali Čínští vědci, aby mohli cestovat časem. Konopí se dříve hodně využívalo jako textilní plodina. Pěstování konopí v Britských koloniích vláda podporovala, brzy se také začala prosazovat i jinde. Prezidenti USA Thomas Jefferson a George Washington se údajně pěstováním konopí zabývali. Konopí se v Severní Americe pěstovalo na rozsáhlých plochách za textilním účelem. Až v souvislosti s prohibicí stoupl zájem o konopí jako o drogu.³⁴

V roce 1910 se ve Spojených státech marihuana stala levnou náhražkou alkoholu. Roku 1930 byl jmenován Harry J. Anslinger jako šéf amerického Úřadu pro narkotika a vyhlásil boj proti konopí. V 60. letech došlo ke zlomu, kdy folkové a rockoví básníci a hudebníci začali kouřit marihuanu, také se začaly objevovat v jejich textech narážky na marihuanu.³⁵

Marihuana

Marihuana, známá také pod slangovými názvy jako marjánka, tráva, ganja nebo zeli, je připravována z usušených květů a listů, které obsahují vysoké procento účinné látky tetrahydrocannabinolu (THC). Obsah THC v marihuaně se obvykle pohybuje mezi 8 až 20 procenty. Nejvyšší koncentrace THC je nalezena v samičích rostlinách. Nejznámější způsoby užití marihuany zahrnují kouření pomocí tzv. jointů nebo dýmek. Tato droga je také často přidávána do jídla nebo nápojů. Pokud uživatel bude marihuanu užívat často, může nastat velmi silná psychická závislost, ale nenastane u něj fyzická závislost na drogu a u uživatele nenastane ani abstinenční syndrom. Účinky marihuany při kouření se dostavují cca po 3. vdechnutích. Přibližně za 20 minut dosáhne účinek marihuany svého vrcholu a po zhruba třech hodinách účinky odeznívají.³⁶

³⁴ VALÍČEK, P a kol., 2002. *Rostlinné omamné drogy*. Benešov: Start. ISBN: 80-86231-09-7, str. 57.

³⁵ VALÍČEK, P a kol., 2002. *Rostlinné omamné drogy*. Benešov: Start. ISBN: 80-86231-09-7, str. 58

³⁶ HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. Pro rodiče. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0135-9, str. 18

Hašiš

Hašiš je zaschlá a zformovaná pryskyřice, která se nachází na samičích rostlinách konopí. Hašiš oproti marihuaně má cca pětkrát vyšší koncentraci THC. Nejčastější aplikace hašišu je kouřením tzv. hašišových jointů nebo pomocí vodní dýmky.³⁷ Pryskeřice je hmota, která má žlutou až hnědou barvu a lze ji získat pomocí různých technologických postupů například v Indii průchodem skrze konopné plantáže v koženém oblečení, ze kterého se následně přilepená pryskeřice seškrabuje. Dalším způsobem je „oplachování“ samičích květů pomocí kožených rukavic. Pryskeřice získaná těmito způsoby se odstraňuje kovovou škrabkou a následně se formuje do desek, kuliček nebo tyčinek.³⁸

5.3 Léky s psychoaktivními účinky

Bayer rozděluje léky s psychoaktivními účinky do dvou hlavních kategorií: analgetika a sedativa. **Analgetika** slouží k tlumení bolesti a dělí se na opioidní a nesteroidní. Mezi opioidní analgetika patří morfin, tramal, kodein, fortral, temgesic a fentanyl, zatímco nesteroidní analgetika zahrnují brufen, aspirin, ibuprofen, acylpirin, surgam, diclofenac a indometacin. **Sedativa** mají zase upokojující účinky a zahrnují psychofarmaka, anxiolytika a hypnotika. Psychofarmaka zahrnují například antidepressiva jako amitriptylin nebo dosulepin. Anxiolytika, též známá jako trankvilizéry, jsou určena k léčbě napětí, strachu a úzkosti, a do této kategorie spadají benzodiazepiny a propandiol. Poslední skupinou sedativ jsou hypnotika, která se používají k léčbě poruch spánku. Všechny tyto léky se užívají ústně a vstřebávají se zažívacím traktem. Avšak léky s psychoaktivními účinky lze aplikovat přímo do svalu či nitrožilně.³⁹

5.4 Halucinogeny

Miovský rozděluje halucinogeny do tří skupin. První kategorie zahrnuje **přírodní halucinogeny**, jako jsou lysohlávkky, muchomůrky červené nebo rulík zlomocný. Druhá kategorie obsahuje **halucinogeny živočišného původu**, například bufotenin, který

³⁷ VÁLKOVÁ, Helena a KUČTA, Josef, 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání, Praha: CH Beck. ISBN 978-80-7400-429-2, str. 523

³⁸ VALÍČEK, P a kol., 2002. *Rostlinné omamné drogy*. Benešov: Start. ISBN: 80-86231-09-7, str. 66

³⁹ BAYER, David. Analgetika, sedativa a trankvilizéry. In: KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup*. 1 sv. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6, str. 180-186

je produktem vylučovaným ropuchami. Poslední kategorii tvoří **polosyntetické a syntetické látky**, včetně nejznámějšího halucinogenu, jako je LSD.⁴⁰

LSD

Iversen popisuje LSD jako uměle vytvořenou substanci, která ovlivňuje serotoninové receptory v mozku. Tento chemický sloučenina má vliv na vizuální a auditivní vnímání a může vyvolávat halucinace. Nejběžnější způsob aplikace je perorální formou pomocí papírků namočených v roztoku LSD, které se umísťují na nebo pod jazyk k absorpci do těla. LSD je považováno za nebezpečnou látku, protože může vyvolat silné halucinace a způsobit dezorientaci. Navzdory tomu, že LSD patří mezi halucinogeny, je jeho návykový potenciál nízký.⁴¹

Psilocybin

Psilocybin je psychoaktivní látka přítomná v houbách rodu lysohlávek, které jsou známé svými halucinogenními účinky a jsou velmi populární v České republice. Tyto houby mají tendenci obsahovat různé množství psychoaktivních látek, což ztěžuje kontrolu jejich návykového potenciálu a může vést k otravě. Nejběžnějším způsobem užívání psilocybinu je orální, kdy se konzumuje usušený klobouk houby lysohlávky.⁴²

5.5 Drogy v České republice

Historie drog

Během éry Rakouska-Uherska bylo známo užívání drog a jejich dopadů. V období první republiky bylo zneužívání drog doloženo zejména mezi vyššími vrstvami společnosti, včetně osobností ze světa filmu, a to především u látek jako kokain a morfin. Po přerušení tradičních dodávek drog do Evropy se zájem o ně minimalizoval. Avšak v šedesátých letech 20. století začal trend zneužívání drog růst jak v Čechách, tak i globálně. Kvůli složitým podmínkám v dopravě a distribuci drog do Československa se jejich rozšíření v tomto regionu neuskutečnilo. Teprve v sedmdesátých letech začala

⁴⁰ MIOVSKÝ, Michal. Halucinogenní drogy. In: KALINA, Kamil a kol. Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup. 1 sv. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6, str. 169-173

⁴¹ IVERSEN, Leslie. Léky a drogy: Průvodce pro každého. Přel. Kmínek, Ivan. Praha: Dokořán, 2006. ISBN 80-7363-061-3, str. 143

⁴² DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3759-6, str. 122-123

na našem území výroba a distribuce pervitinu. Dále byly drogy vyráběny i z dostupných léků, včetně známého případu výroby silného opiátu „braun“.⁴³

Rozšíření obchodu s drogami

V období 60. a 70. let 20. století zažil obchod s omamnými a psychotropními látkami významný rozmach, což bylo motivováno politickou a ekonomickou situací té doby. Tyto období byla poznamenána řadou krizových událostí, včetně konzumního životního stylu, studené války a válečných konfliktů v Koreji a Vietnamu, což vedlo k sociálním rozporům. Mezi mladými lidmi začala vznikat nová subkultura spojená s užíváním drog a hnutím „hippies“, které se stalo módním jevem a zároveň prostředkem protestu proti tehdejší společnosti. Drogová kultura se stala módní a některé politické a kulturní osobnosti, které užívaly drogy, s tímto faktem nezakrývaly. V padesátých letech 20. století se drogová scéna stala cílem organizovaného zločinu, a to zejména v Itálii, na Korsice a také ve Spojených státech, kde se objevily drogové gangy. Charles „Lucky“ Luciano založil jeden z největších drogových syndikátů a je spojován s nástupem boomu v oblasti drog.⁴⁴

Počátky užívání drog v Československé republice

Po vzniku Československé republiky v roce 1918, se objevuje touha užívání omamných a psychotropních látek. Tento trend je příkladem ze zahraničí, kde se již v 19. století drogy začaly stávat módním trendem. Hlavním důvodem nárůstu uživatelů drog a velkého rozvoje nelegálních obchodů s omamnými a psychotropními látkami, bylo řešení starostí se vznikem republiky a nebyla hlavním zájmem problematika drog. V první polovině 20. let neexistovaly vysoké tresty za obchodování s drogami, spíše byly tyto přestupky potrestány pouze pokutami. Změna přišla v 30. letech, kdy se obchodníkům s omamnými a psychotropními látkami hrozilo trestem odnětí svobody s nízkými sazbami. V té době právní normy v Československé republice kvalifikovaly tyto činnosti jako přestupky a nedovolovaly osobám stíhaným za obchod s drogami opouštět zemi a cestovat do zahraničí.⁴⁵

⁴³ MAHDALÍČKOVÁ J., 2014. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478 589 4, str. 13

⁴⁴ MAHDALÍČKOVÁ J., 2014. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478 589 4, str. 13-14

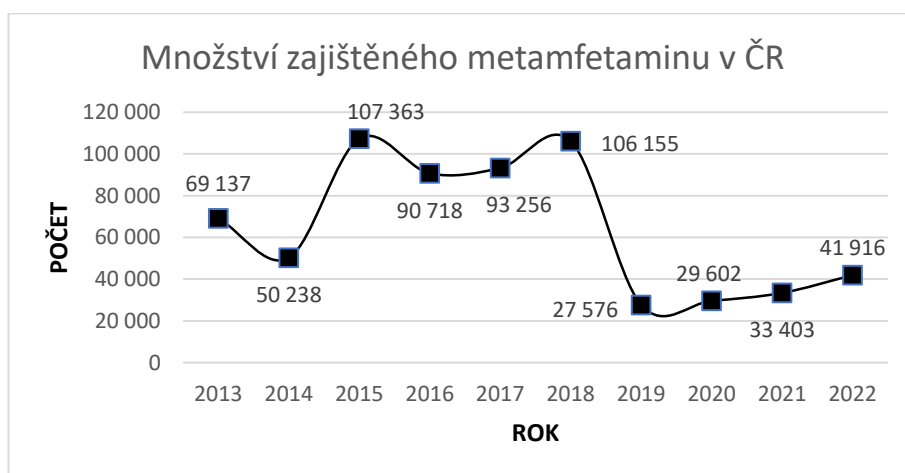
⁴⁵ NOŽINA, M; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain*. Vydání první, Praha: Nakladatelství KLP, 2009. ISBN 978-80-86791-60-9, str. 135

V České republice jako i v jiných zemích se obchodování s omamnými a psychotropními látkami přesunulo na internet a na tzv. darknetové stránky (Darknet nebo také temný internet, je nejhlubší vrstva internetu. Lze se na ni dostat pouze pomocí speciálního softwaru, kterým je nejčastěji prohlížeč TOR – The Onion Router). Virtuální obchody se v dnešní době staly konkurentem tradičního obchodování drog na ulicích. Drog z těchto stránek jsou nejčastěji placeny pomocí kryptoměn a posílány skrze poštovní a kurýrní služby. S drogami na internetu se lze ještě setkat v telegramových skupinách, kde se nejvíce nabízí kokain, metamfetamin, MDMA známá spíše pod názvem extáze, marihuana a antidepresiva.⁴⁶

Metamfetamin

V České republice patří mezi nejčastěji zneužívané látky zejména metamfetamin a marihuana. Trh s metamfetaminem je relativně stabilní. U tohoto produktu zejména převažuje výroba v malých laboratořích s kapacitou 50 gramů, která dostatečně pokryje domácí poptávku. Rozsáhlou produkci metamfetaminu realizují zejména zločinecké skupiny hovořící vietnamsky. Tyto skupiny následně vyrobený metamfetamin (obvykle je ve formě krystalů) exportují do jiných zemí. V České republice se cena metamfetaminu pohybuje od 1000,- Kč a dosahuje až ke 2000,- Kč. V rámci národní protidrogové centrály proběhlo několik operací proti organizovaným skupinám.⁴⁷

Graf 1: Množství zajištěného metamfetaminu⁴⁸

⁴⁶ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>. [cit. 2023-12-07]. str. 4-5

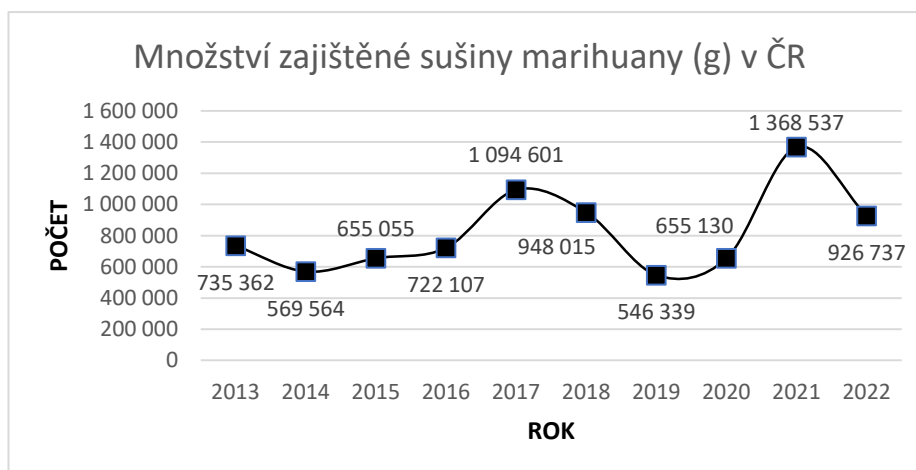
⁴⁷ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>, str. 6-8

⁴⁸ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>, str. 6-8

Konopné drogy

Jak již bylo zmíněno metamfetamin a konopné drogy jsou běžné a nejčastěji zneužívané omamné a psychotropní látky v České republice. Nasycení českého trhu je zejména vlastním pěstováním konopí z malých venkovních či vnitřních pěstíren. Velkoobjemové pěstírny konopí byly oblíbené především vietnamskými organizovanými skupinami, ale pomalu tento trend mizí. Na území České republiky se marihuana prodává za 200,- Kč až 400,- Kč za gram. V současné době je zaznamenán nárůst pachatelů, kteří nakupují ve velkém množství marihuanu od menších pěstitelů konopí za 60 000,- Kč až 70 000,- Kč za kilogram a následně toto množství prodávají dál za 100 000,- Kč za kilogram. Bylo provedeno několik operací proti organizovaným skupinám, mezi tyto operace patří například operace „HRABĚ“ nebo operace „KRONE“.⁴⁹

Graf 2: Množství zajištěné sušiny marihuany⁵⁰

Kokain

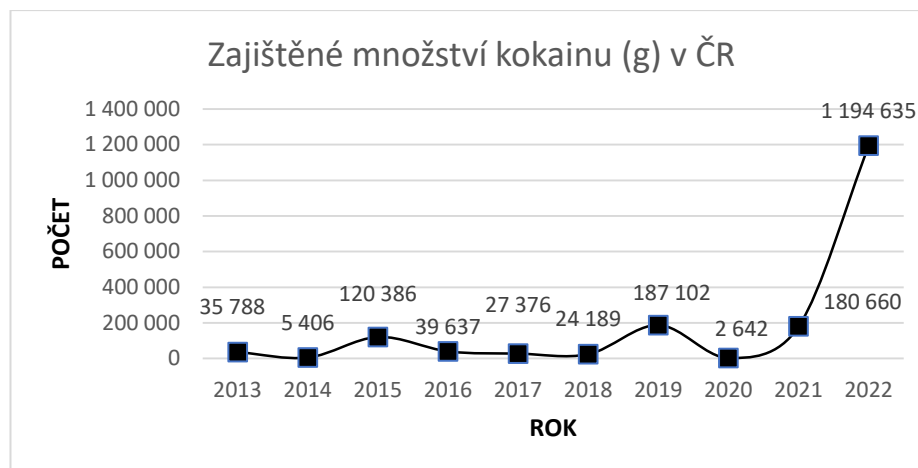
Není v silách kontrolních orgánů v zemích EU kontrolovat přehnaně velké množství přepravovaných kontejnerů a jejich obsah, o to více je to složitější pod tlakem mezinárodních zločineckých skupin, které využívají korupci nebo vydírání bezpečnostních složek, které jsou pověřené těmito kontrolami. Lze předpokládat, že podíl zabaveného nelegálně dovezeného kokainu je pouze pomyslnou špičkou ledovce skutečného množství této nelegální komodity, se kterou se obchoduje. Kokain se do České republiky dováží především nákladními automobily, a to především

⁴⁹ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>, str. 10-14

⁵⁰ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>, str. 10-14

z Nizozemska, Německa a Španělska. Jeden gram kokainu lze v České republice pořídít za 1 500 Kč, přičemž ceny se obvykle pohybují od 2 000 do 2 500 Kč. Bylo provedeno několik operací proti organizovaným zločineckým skupinám.⁵¹

Graf 3: Zajištěné množství kokainu⁵²

Heroin

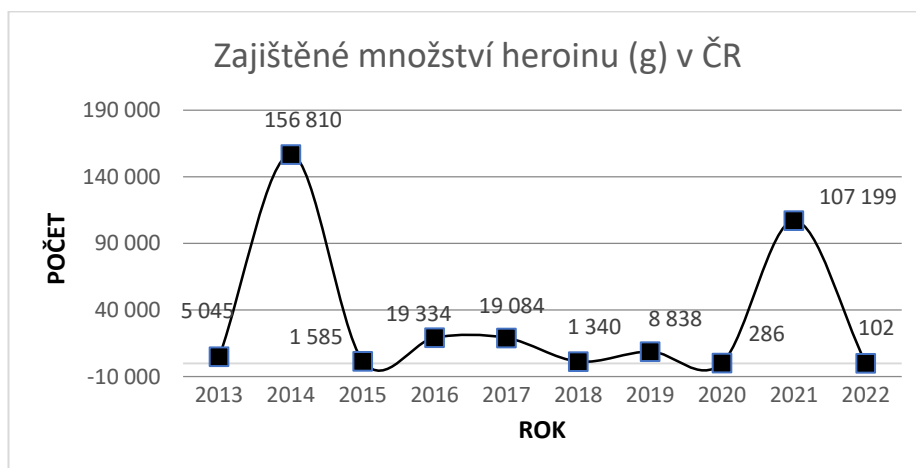
Obchodování s heroinem v České republice trvale klesá a tento trend se v roce 2022 výrazně nezměnil. Dostupnost heroinu je spojena s velkými městskými oblastmi, jako je hlavní město Praha nebo Brno. Distribuci heroinu organizují jednotlivci z bývalé Jugoslávie, v rámci romské komunity látku distribuují sami Romové. V České republice se pěstuje pouze mák určený speciálně k produkci potravin. Odrůdy máku splňují maximální obsah opiových alkaloidů, který je 20 mg/kg pro potraviny, jak je definováno v Nařízení Komise (EU) 2021/2142.⁵³

⁵¹ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>, str. 16-17

⁵² Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>, str. 16-17

⁵³ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>, str. 20

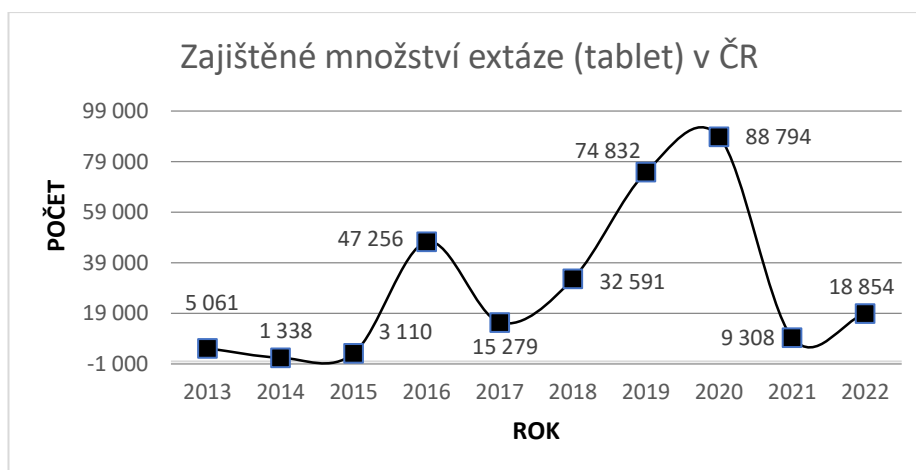
Graf 4: Množství zajištěného heroínu⁵⁴

MDMA (Extáze)

S látkou MDMA se ve velké míře obchoduje na virtuálních tržištích v kyberprostoru a velmi často prostřednictvím sociálních médií a aplikací, jako je síť Telegram a další. MDMA se nejčastěji nabízí ve formě tablet nebo prášku. Byly zaznamenány i případy, kdy Česká republika fungovala jako tranzitní země, přičemž především vietnamské skupiny nakupovaly tablety MDMA v Nizozemsku a následně je přes Českou republiku vyvážely do Vietnamu.⁵⁵

Graf 5: Množství zajištěných tablet extáze⁵⁶

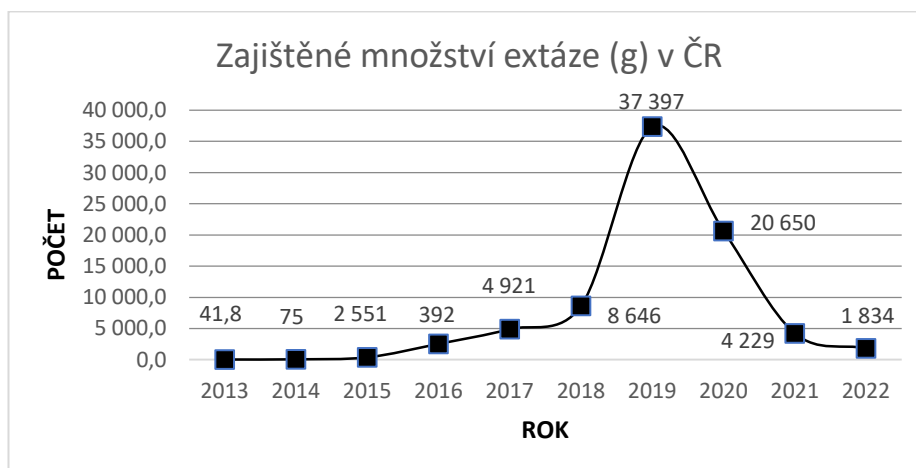

⁵⁴ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zpráva-npc-2022.aspx>, str. 20

⁵⁵ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zpráva-npc-2022.aspx>, str. 22

⁵⁶ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zpráva-npc-2022.aspx>, str. 22

Graf 6: Množství zajištěné extáze⁵⁷

Léčiva

Zneužívání léčiv lze posuzovat ze dvou hledisek, zneužívání léčiv spotřebiteli nebo zneužívání léčiv jako klíčových prekurzorů pro výrobu jiných omamných a psychotropních látek. V České republice se dramaticky zvýšilo zneužívání léčiv, zejména antidepresiv a hypnotik. Mezi nejčastěji zneužívané patří Stilnox, Zolpinox, Apozolpidem, Alprazolam, Zolpidem, Rivotril, NeuroL, Xanax a další.⁵⁸

6 Omamné a psychotropní látky ve věznicích

Je k dispozici mnoho způsobů jak dostat omamné a psychotropní látky do věznic. Vynalézavost vězňů a jejich spolupachatelů nezná mezí, navíc tyto spolupachatelé často využívají moderní technologie. Častými metodami pro pašování omamných a psychotropních látek jsou návštěvy odsouzených (předání omamných a psychotropních látek polibkem při loučení s návštěvou), v balíku nebo korespondenci pro odsouzené (v bateriích, v tuhých deodorantech, pod poštovní známkou, oděv napuštěný omamnou a psychotropní látkou, ve dvojitěm dnu, v zubní pastě, mýdle).⁵⁹ Pod pojmem moderní technologie si lze představit dron, který se používá pro rychlé dopravování nelegálních předmětů do věznice. Nejčastěji se jedná o omamné

⁵⁷ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zpráva-npc-2022.aspx>, str. 23

⁵⁸ Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zpráva-npc-2022.aspx>, str. 26

⁵⁹ PERDOCH, Jaroslav. Jak se pašují drogy za mříže? Třeba polibkem. [online] 2015 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/jak-se-pasuji-drogy-za-mrize-trebapolibkem-20150531.html.

a psychotropní látky, ale také to mohou být zbraně nebo dopisy.⁶⁰ Velká část drog je do věznice pašována přes vězněné osoby zařazené na pracovišti mimo věznici a pronášejí je přes prováděné kontroly do věznice, kde je následně šíří mezi další odsouzené osoby.⁶¹ Lze čerpat data o zneužití omamných a psychotropních látek ze Statických ročenek Vězeňské služby České republiky. Za rok 2020 bylo zjištěno zneužití omamných a psychotropních látek u 1 027 odsouzených⁶², v roce 2021 se jednalo o 972 odsouzených⁶³ a v roce 2022 se jednalo o 1 288 odsouzených⁶⁴

Nejčastěji zneužívané omamné a psychotropní látky

V roce 2010 se z celkového počtu odsouzených, kteří byli zkoumáni pro účely výkonu trestu odnětí svobody, přiznalo k užívání drog 26,2 %. Podle výzkumu provedeného Národním monitorovacím střediskem pro drogy bylo zjištěno, jaké druhy omamných a psychotropních látek jsou nejčastěji užívány odsouzenými osobami. Následující procentuální údaje uvádějí frekvenci užívání jednotlivých návykových látek: marihuana a hašiš 14,5 %; pervitin 12,5 %; tlumivé látky bez předpisu 11,6 %; heroin 3,8 %; Subutex bez předpisu 3,1 %; těkavé látky 2,3 %; extáze 1,6 %; kokain 1,6 %; LSD 1,3 %; lysohlávky 1,3 %; Metadon bez předpisu 0,8 %; a další omamné a psychotropní látky uvedlo několik dotazovaných odsouzených v 0,4 %.⁶⁵

V roce 2014 bylo zaznamenáno zdravotními středisky 11 022 závislých osob na omamných a psychotropních látkách, při celkovém počtu 27 295 odsouzených za rok 2014. Z toho vyplývá, že nejméně 40,4 % vězněných osob bylo v roce

⁶⁰ ANON. Zápisky českého vězně: Drony mohou do věznic tajně dopravit vše. Dopisy, drogy i zbraně. Reflex. [online] 2019 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/101480/zapisky-ceskeho-vezne-drony-mohou-do-veznic-tajnedopravit-vse-dopisy-drogy-i-zbrane.html>.

⁶¹ SCHINDLOVÁ, Monika. Razie ve věznici. [online] 2017 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/razie-ve-veznici.aspx>

⁶² MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2020, str. 178 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2020.pdf>

⁶³ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2021, str. 174 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2021.pdf>

⁶⁴ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2022, str. 180 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf>

⁶⁵ Zaostřeno na drogy 5: Drogy a vězni v ČR. Praha: Úřad vlády ČR, 2011. ISSN 1214 - 1089, str. 12

2014 zaznamenáno jako závislých na omamných a psychotropních látkách. Ve věznici Bytíz se jednalo o 546 vězněných osob.⁶⁶

Za období od roku 2007 až 2013 bylo celkem vězněno za drogové trestné činnosti v souvislosti s užíváním návykových látek 20 848 osob dle zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Jedná se o § 283 nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy, § 284 přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy, § 286 výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy, § 287 šíření toxikomanie, § 274 ohrožení pod vlivem návykové látky a § 360 opilství.⁶⁷

Tab. 1: Počet vězněných osob za drogové trestné činy v souvislosti s užíváním návykových látek⁶⁸

Rok	Bezdrogové zóny		Oddělení pro dobrovolnou léčbu			Oddělení pro ochrannou léčbu			
	Počet věznic	Kapacita	Počet osob	Počet věznic	Kapacita	Počet osob	Počet věznic	Kapacita	Počet osob
2006	31	1 665	3 201	6	286	625	3	105	162
2007	35	1 877	3 524	6	258	419	3	114	200
2008	33	1 998	3 646	6	262	422	3	120	206
2009	33	2 057	4 224	7	294	507	3	120	117
2010	33	2 075	3 443	7	300	437	3	109	128
2011	33	1 905	4 279	7	287	535	3	113	206
2012	34	1 918	4 549	7	287	537	3	128	184
2013	34	1 898	3 747	8	306	589	3	128	184

Tab. 2: Počet, kapacita a využití bezdrogových zón a specializovaných oddělení v letech 2006–2013⁶⁹

Rok	§ 187/ § 283	§ 187a/ § 284	§ 188/ § 286	§ 188a/ § 287	§ 201/ § 274	§ 201a/ § 360	Celkem
	2007	1 314	101	144	69	299	
2008	1 257	127	185	93	554	158	2 374
2009	3 073	323	365	138	1 595	106	5 600
2010	1 696	143	145	32	936	27	2 979
2011	1 929	126	155	26	1 077	27	3 340
2012	1 399	120	112	14	883	33	2 561
2013	1 281	98	78	8	480	27	1 972

⁶⁶ Vězeňská služba České republiky, KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025. Online. Vězeňská služba ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>, str. 82-84

⁶⁷ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 7. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

⁶⁸ Vězeňská služba České republiky, KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025. Online. Vězeňská služba ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>, str. 86

⁶⁹ Vězeňská služba České republiky, KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025. Online. Vězeňská služba ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>, str. 88

Tab. 3: Počet osob v substituční léčbě a průměrná délka léčby (v měsících) v jednotlivých věznicích⁷⁰

Věznice	2010		2011		2012		2013	
	Počet osob	Délka léčby	Počet osob	Délka léčby	Počet osob	Délka léčby	Počet osob	Délka léčby
Brno	11	11,0	22	3,0	28	4,0	20	1,0
Břeclav	0	–	0	–	0	–	0	–
Kuřim	7	19,5	12	2,0	13	3,0	12	1,3
Litoměřice	10	4,8	11	1,0	9	3,0	3	7,0
Opava	5	6,0	13	1,5	5	1,0	5	6,0
Ostrava	0	–	0	–	0	–	0	–
Praha-Pankrác	15	8,3	24	5,2	15	5,0	11	7,0
Praha-Ruzyně	1	1,0	0	–	0	–	0	–
Příbram	16	6,5	14	11,0	17	8,0	7	10,0
Rýnovice	2	4,0	3	12,0	2	3,0	4	21,0
Celkem	67	7,6	99	5,1	89	3,9	62	7,6

7 Vězeňská služba České republiky

Vězeňská služba České republiky, patří do skupiny ozbrojených bezpečnostních sborů, zabezpečuje výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody v rozsahu, který stanovuje zákon 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky. Příslušníci vězeňské služby České republiky také zajišťují pořádek a bezpečnost v prostorách soudů. Vězeňská služba je řízená generálním ředitelem vězeňské služby, kterým je v současné době Mgr. Simon Michailidis, MBA a je jmenován nebo odvolán ministrem spravedlnosti. Vězeňská služba je rozdělena na organizační jednotky, do kterých spadá generální ředitelství, věznice pro výkon trestu odnětí svobody, vazební věznice, prostory pro výkon zabezpečovací detence, střední odborné učiliště pro vzdělání odsouzených osob a jejich následné snížení páčání dalších trestných činností po skončení trestu a poslední organizační jednotkou je akademie vězeňské služby České republiky, která slouží pro základní odbornou přípravu pro nově nastupující příslušníky do vězeňské služby. V každé organizační jednotce je ředitel, který je jmenován nebo odvolán generálním ředitelem. V České republice se nachází 25 věznic, 10 vazebních věznic a 2 zařízení pro výkon zabezpečovací detence, které se nacházejí v Brně a Opavě.⁷¹

⁷⁰ Vězeňská služba České republiky, KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025. Online. Vězeňská služba ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>, str. 89

⁷¹ §1 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční strážní České republiky - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

Vězeňská stráž

Hlavními funkcemi vězeňské stráže jsou eskortování, střežení a předvádění osob ve výkonu trestu odnětí svobody nebo osob ve výkonu vazby. Dále má za úkol zabezpečovat věznice a vazební zařízení a současně udržovat pořádek, bezpečnost a kázeň v těchto prostorách.⁷²

Justiční stráž

Justiční stráž plní své úkoly pod vedením ředitele příslušné věznice nebo vazební věznice a dodržuje pokyny předsedy soudu, místopředsedy soudu, ředitele správy a bezpečnosti, předsedy senátu a případně pověřených zaměstnanců soudu. V případě nedostatku personálu ve vězeňské stráži je možné dočasně pověřit člena justiční stráže plněním úkolů vězeňské stráže a zajištěním pořádku a bezpečnosti. Takové pověření může být uděleno pouze na základě pokynu ministra spravedlnosti České republiky.⁷³

Správní služba

Správní služba je administrativní složka vězeňské služby, která zajišťuje ekonomický a organizační chod. Dále provozuje výchovné služby a další služby odborového charakteru. Pod správní službou je také zařazena zdravotnická služba, která je proškolená v rámci bezpečnosti ve věznicích.⁷⁴ Příslušníci pracující ve správní službě mohou být dočasně pověřeni k vykonávání činnosti vězeňské stráže na rozhodnutí ředitele věznice.⁷⁵

7.1 Výkon vazby

Výkon vazby je upraven zákonem č. 293/1993 Sb. a stanovuje ji následovně: „*Účelem zákona je upravit podmínky výkonu vazby v trestním řízení, zejména stanovit práva a povinnosti osob ve vazbě, postavení příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby České republiky (dále jen "Vězeňská služba") a dalších osob při zajišťování výkonu vazby*

⁷² § 2 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční stráži České republiky - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#p2>

⁷³ § 3 odst. 3 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční stráži České republiky - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#p3-3>

⁷⁴ § 3 odst. 6 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční stráži České republiky - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#p3-6>

⁷⁵ § 3 odst. 7 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční stráži České republiky - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#p3-7>

*a upravit dozor nad tímto výkonem.*⁷⁶ Osobu je možné vzít do vazby pouze na základě přesně stanovených důvodů uvedených v trestním řádu (zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád). Těmito důvody může být důvodné podezření, že obviněná osoba by mohla pokračovat v páchání trestné činnosti, mohla by se pokusit uprchnout, skrýt se nebo uniknout ze země, mohla by ovlivnit svědky nebo spolupachatele, kteří ještě nebyli vyslechnuti, nebo by mohla jiným způsobem narušovat průběh vyšetřování.⁷⁷

7.2 Trest odnětí svobody

Trest odnětí svobody je upraven zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, konkrétně v paragrafech 55-59, které stanovují různé druhy trestů, mezi něž patří i trest odnětí svobody. Tento trest je vykonáván věznicích nebo ve speciálních odděleních vazebních věznic dle zákona č. 169/1999 Sb., zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Jeho účelem je motivovat odsouzené k tomu, aby nepáchali další trestné činy, a po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody žili řádným životem v souladu se zákony.⁷⁸

Rozdělení věznic

Od 1. 10. 2017 je platný zákon č. 58/2017 Sb., dle kterého se odsouzené osoby umísťují do věznic s ostrahou podle mechanismu na určení stupně zabezpečení. Stupeň zabezpečení se dělí na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení a je vyhodnocen na základě vnějších a vnitřních rizik. Vnější riziko poukazuje na nebezpečnost odsouzené osoby pro společnost, s ohledem na minulou trestnou činnost, za kterou mu byl uložen trest, délku trestu, zda trestný čin spáchal úmyslně či z nedbalosti a zda je recidivista. Vnitřním rizikem se označuje ohrožení bezpečnosti během výkonu trestu odnětí svobody, zohledňuje se charakteristika odsouzené osoby, zejména závažnost trestné činnosti, zda nevykonává ochranná opatření, průběh minulých trestů odnětí svobody nebo zda se u odsouzeného neobjevuje hrozba útěku. Stupeň zabezpečení je dále ovlivněn během samotného výkonu trestu odnětí svobody důsledkem plnění programu zacházení, dodržování a plnění vězeňského režimu či blížícího se konce trestu. V průběhu trestu dochází také ke kázeňským odměnám

⁷⁶ Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších novel. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-293>

⁷⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších novel. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-12-15]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

⁷⁸ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169.A>

a trestům, které mají dopad na samotném zařazení. Ředitel věznice rozhoduje o následném umístění do oddělení s určeným stupněm zabezpečení. Odsouzená osoba zařazená do oddělení se středním nebo vysokým stupněm zabezpečení, může po zařazení podat návrh na přemístění do nižšího stupně zabezpečení. O podaném návrhu rozhoduje místně příslušný soud.⁷⁹

Počet odsouzených v ČR

Ke dni 31. 12. 2022 bylo celkem 17 498 osob ve výkonu trestu odnětí svobody, z toho tento trest vykonávalo 16 012 mužů a 1 486 žen. Od roku 2012 bylo nejvíce vězněných osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody v roce 2016 s celkovým počtem odsouzených 20 501. V tomto roce bylo ve výkonu trestu o 3 007 více odsouzených mužů než v roce 2022, ale odsouzených žen v České republice bylo o 4 méně než v roce 2022. Nejméně odsouzených bylo v roce 2013 s celkovým počtem odsouzených 14 301, což je o 6 200 méně odsouzených než v roce nejvyšším počtem odsouzených osob ve věznicích.⁸⁰

Počet mladistvých odsouzených v ČR

V roce 2022 bylo celkem 42 odsouzených mladistvých, což je 0,24% podíl mladistvých na celkovém počtu odsouzených osob. Odsouzených mladistvých mužů bylo 40 a 2 odsouzené mladistvé ženy. Právě v tomto roce byl nejnižší počet odsouzených mladistvých v letech od 2012 do 2022. Nevyšší celkový počet mladistvých odsouzených byl v roce 2012 s celkovým počtem 140 osob z tohoto počtu 134 mladistvých mužů a 6 mladistvých žen. Celkový procentuální podíl mladistvých na celkovém počtu odsouzených je 0,69 %.⁸¹

⁷⁹ KALVODOVÁ, V. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody: komentář..* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-706-3, str. 25

NOŽINA, M; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain.* Vydání první, Praha: Nakladatelství KLP, 2009. ISBN 978-80-86791-60-9, str. 135

⁸⁰ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2022, str. 148 [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf>

⁸¹ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2022, str. 148 [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf>

8 Mimořádné události

Ve Vězeňské službě se rozumí mimořádnou událostí, taková událost, která ohrožuje chráněné hodnoty nebo práva, to znamená především život nebo zdraví zaměstnance, osoby ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody nebo osoby ve výkonu zabezpečovací detence. Dále také v souvislosti s eskortováním nebo předváděním odsouzených osob. V rámci mimořádné události se také může jednat o majetek Vězeňské služby nebo o životní prostředí uvnitř i vně objektů a prostorů Vězeňské služby. Mimořádné události se také mohou stát v rámci pořádku a bezpečnosti v objektech nebo prostorách Vězeňské služby, soudu, státního zastupitelství nebo ministerstva.⁸²

OPL a napadení zaměstnanci Vězeňské služby (2018-2022)

Data týkající se **zneužitých omamných a psychotropních látek** obviněnými a odsouzenými lze najít ve Statických ročenkách Vězeňské služby České republiky. Za rok 2018 bylo zjištěno zneužití omamných a psychotropních látek u 1 284 odsouzených a 25 obviněných⁸³, v roce 2019 nejvíce odsouzených zneužilo omamné a psychotropní látky a jednalo se přesně o 1 435 odsouzených a 44 obviněných⁸⁴, v roce 2020 se jednalo o 1 027 odsouzených a 52 obviněných, což je za toto období nejvíce⁸⁵, v roce 2021 se jednalo o 972 odsouzených a 40 obviněných⁸⁶, v roce 2022 se jednalo o 1 288 odsouzených a 41 obviněných⁸⁷

⁸² § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů - znění od 1. 1. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239#p2-1-b>

⁸³ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2018, str. 160 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2018.pdf>

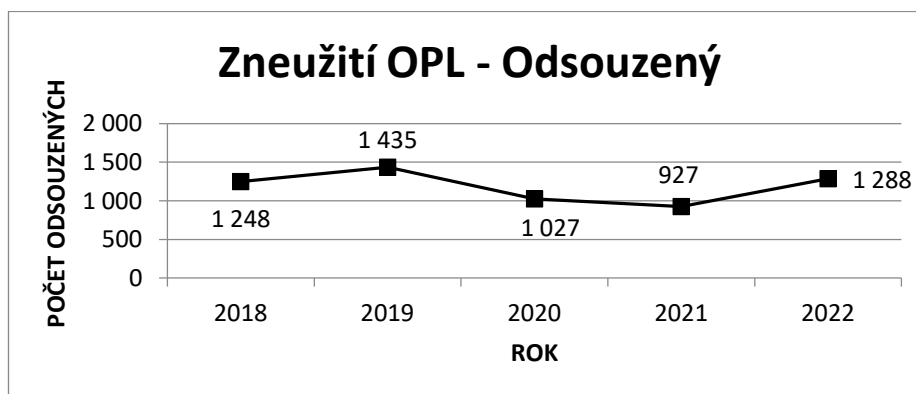
⁸⁴ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2019, str. 166 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2019.pdf>

⁸⁵ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2020, str. 178 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2020.pdf>

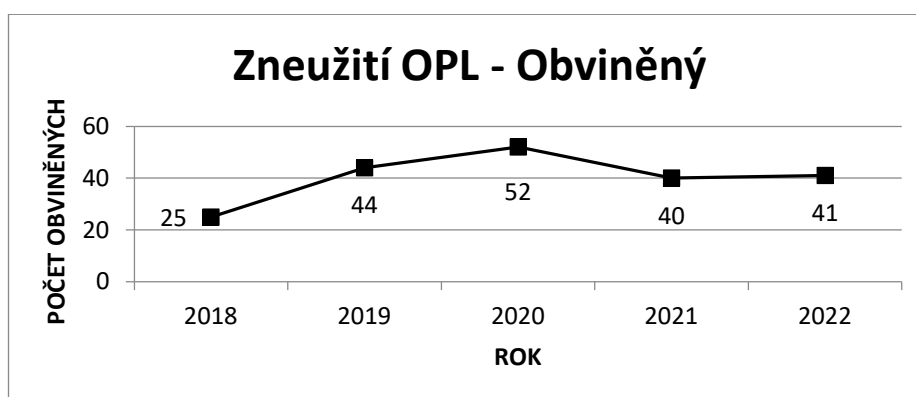
⁸⁶ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2021, str. 174 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2021.pdf>

⁸⁷ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2022, str. 180 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf>

Graf 7: Zneužití omamných a psychotropních látek u odsouzených⁸⁸

Graf 8: Zneužití omamných a psychotropních látek u obviněných⁸⁹

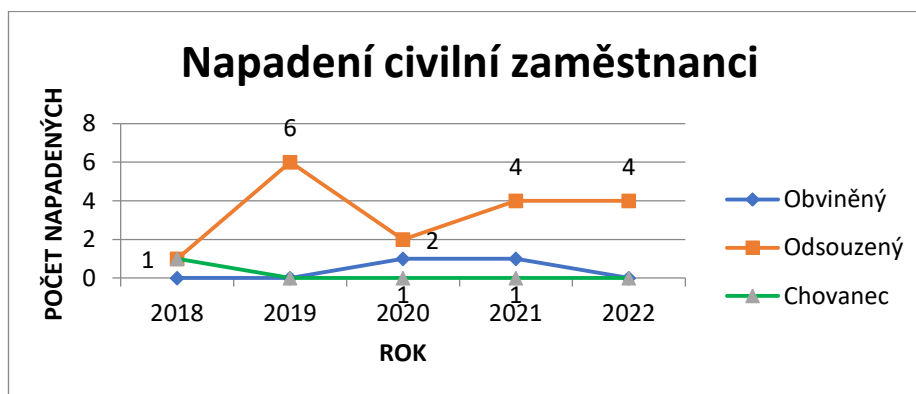

Data týkající se **napadení zaměstnanců** lze najít ve stejných Statických ročenkách Vězeňské služby České republiky. V roce 2018 byli napadení 2 civilní zaměstnanci a celkem 30 příslušníků, v roce 2019 se jednalo o 6 civilních zaměstnanců a 42 příslušníků, za rok 2020 byli napadeni 3 civilní zaměstnanci a celkem 50 příslušníků, v roce 2021 se jednalo o 5 civilních zaměstnanců a 38 příslušníků a za rok 2022 byli napadeni 4 civilní zaměstnanci a 43 příslušníků Vězeňské služby České republiky.

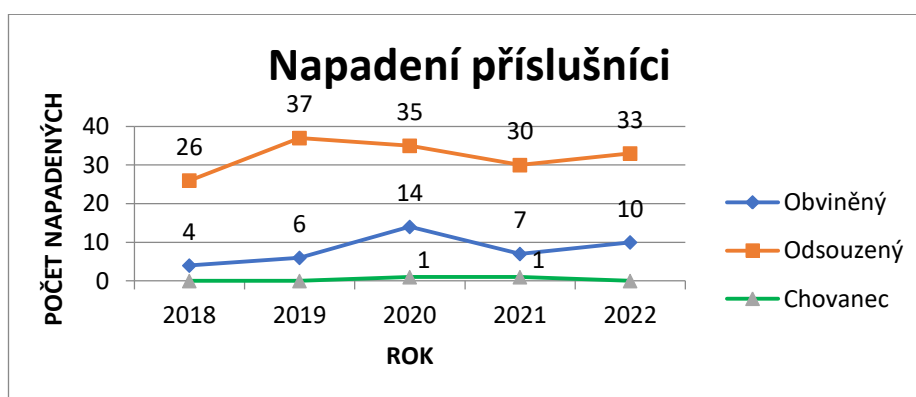
⁸⁸ Vlastní zdroj

⁸⁹ Vlastní zdroj

Graf 9: Počet napadených civilních zaměstnanců⁹⁰

Graf 10: Počet napadených příslušníků⁹¹

Ostatní mimořádné události (2022)

V roce 2022 jsou zaznamenány 4 pokusy o útěk odsouzených z výkonu trestu odnětí svobody, na rozdíl od přípravy útěku, který byl také zaznamenán u 1 obviněného a 1 odsouzeného. Ve výkonu trestu odnětí svobody bylo 6 pokusů o vraždu vězněné osoby. Mezi další mimořádnou událost se řadí sebevražda, která je zaznamenána u obviněných s počtem 5 sebevražd, u odsouzených se jedná o 12 sebevražd a pouze 1 chovanec, umístěný do zabezpečovací detence. Pokusů o sebevraždu bylo u obviněných více než sebevražd a týkalo se 11 osob, ve výkonu trestu odnětí svobody se jednalo o 5 odsouzených osob a v detenčním zařízení nebyl zaznamenán žádný pokus o sebevraždu. S mimořádnou událostí sebepoškozování se jednalo v roce 2022 pouze o 3 případy z toho 1 ve výkonu vazby a zbylé 2 ve výkonu trestu odnětí svobody. Celkový počet úmrtí ve vazbě, věznicích a zabezpečovací detenci je 32, z toho největší počet je ve výkonu trestu odnětí svobody s počtem 29 úmrtí odsouzených osob, 1 obviněná osoba a 2 osoby v zabezpečovací detenci. Těžký úraz se za celý rok stal

⁹⁰ Vlastní zdroj

⁹¹ Vlastní zdroj

pouze u odsouzených osob sedmkrát. Odchod z nestřežené části věznice nebo odchod z nestřeženého pracoviště byl zaznamenán u 45 odsouzených osob. Odsouzené osoby zneužily za celý rok 2022 volného pohybu mimo věznici celkem třináctkrát z toho v souvislosti se zaměstnáním 5 odsouzených osob, dalších 5 odsouzených zneužilo volného pohybu v souvislosti s přerušением výkonu trestu odnětí svobody a poslední 3 odsouzené osoby v souvislosti s volnou návštěvou mimo věznici. Individuální hladovku držel pouze 1 obviněný.

9 Věznice Bytíz

Věznice Bytíz byla vybudována v souvislosti s politickým kontextem, který probíhal v 50. letech Československé republiky a v následujících letech se věznice stala orgánem státní moci, která dožaduje nápravu chování od svých občanů, odchylovících se od norem vydaných tímto orgánem. Trestáním odchylek mělo mít preventivní následek a výchovnou funkci. Docházelo k izolaci a potlačení třídních nepřátel, ze kterých se následně tvořila skupina odsouzených osob, v dnešní době známá jako takzvaný političtí vězni. Díky geologickému průzkumu bylo objeveno naleziště uranové rudy, na základě čehož byl v roce 1953 rychle zřízen nápravně pracovní tábor. Tento tábor byl primárně využíván k práci vězňů, a v následujících letech byli tito vězni také využíváni ve stavebním a strojírenském průmyslu, a dokonce i v zemědělství v regionu. Tento nápravně pracovní tábor byl schopen ubytovat až 2000 odsouzených osob, což z něj činilo jedno z největších uranových táborů v republice. V dnešní době z nápravně pracovního tábora není skoro nic zachováno a v současné době je zde vybudována věznice Bytíz.⁹²

Počet zaměstnanců

V roce 2023 se ve věznici Bytíz nachází 324 tabulkových míst personálu. Ve služebním poměru jsou příslušníci dále rozděleny do vedoucích pozic, na strážních stanovištích velených jako strážný nebo dozorcí velených na dozorcí stanoviště. Ve věznici Bytíz jsou také civilní zaměstnanci v pracovním poměru, mezi které patří také odborní

⁹² Vězeňská služba České republiky. Historie věznice Příbram [online] 2023 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram/sekce/historie>.

zaměstnanci věznice, a dále se dělí na speciálního pedagoga, psychologa, sociálního pracovníka a vychovatele.⁹³

Počet vězněných osob

Celkový stav v roce 2022 byl 890 odsouzených osob k výkonu trestu odnětí svobody a celková kapacita věznice je 868 vězňů. Věznice se dělí na tři různé stupně zabezpečení, ve kterých jsou zařazené vězněné osoby na základě vnitřních a vnějších rizik, které jsou sestavované programem SARPO (Souhrnná analýza rizik a potřeb odsouzených), vyhodnocující rizika vězněných osob. Prvním stupněm zabezpečení je nízký stupeň, ve kterém je momentálně zařazeno 30 vězněných osob. Další je střední stupeň, který se ve věznici Bytíz nachází ve střežené části, na rozdíl od nízkého stupně, který je v nestřežené část věznice. V tomto stupni je zařazeno 101 vězněných osob. Vysoký stupeň je také posledním stupněm, kde je zařazeno 737 vězněných osob a také se nachází ve střežené části věznice. Ve věznici se nenachází žádná osoba vykonávající výkon vazby, ani zde není zařazen žádný mladistvý odsouzený vykonávající trest odnětí svobody.⁹⁴

Na základě výše získaných dat se dále práce zabývá analýzou statických dat z věznice Bytíz za období od roku 2016 až 2023, která se týká zneužití omamných a psychotropních látek a následného zjištění počtu pozitivních orientačních testů na přítomnost jednotlivých látek a počet odmítnutí testu na omamné a psychotropní látky. Počet napadených příslušníků a civilních zaměstnanců a následného počtu nálezu omamných a psychotropních látek nebo léčiv za toto období. V práci je již provedena statická analýza dat týkajících se napadených příslušníků za období 3 let od roku 2020 až 2022 ve všech věznicích.

Dále se práce zabývá kazuistickým popisem odsouzeného, který si od dětství prošel pěstounskou péčí, diagnostickými ústavy, dětskými domovy a výkonem trestu odnětí svobody, kde je v současné době umístěn za krádeže a distribuci omamných a psychotropních látek. Následně je práce doplněna rozhovorem s napadeným příslušníkem Vězeňské služby České republiky.

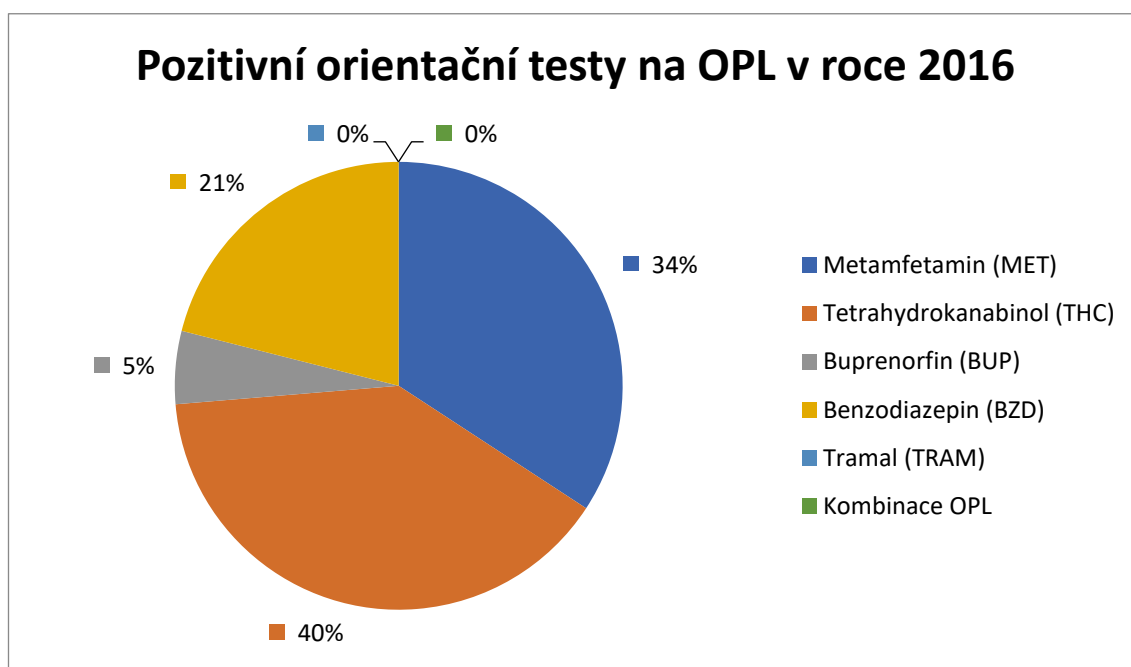
⁹³ Vězeňská služba České republiky. Základní informace věznice Příbram [online] 2023 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram/sekce/zakladni-udaje>.

⁹⁴ MĀSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2022, str. 102 [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf>

Na základě získaných dat z věznice Bytíz a ze statické ročenky vězeňské služby ČR je zpracována statická analýza mimořádných událostí včetně množství útoků odsouzených na příslušníky ve všech věznicích a následně ve věznici Bytíz. Všechna získaná data jsou následně použita na navržení vlastních opatření, které snižují toto riziko.

Statistiky Věznice Bytíz

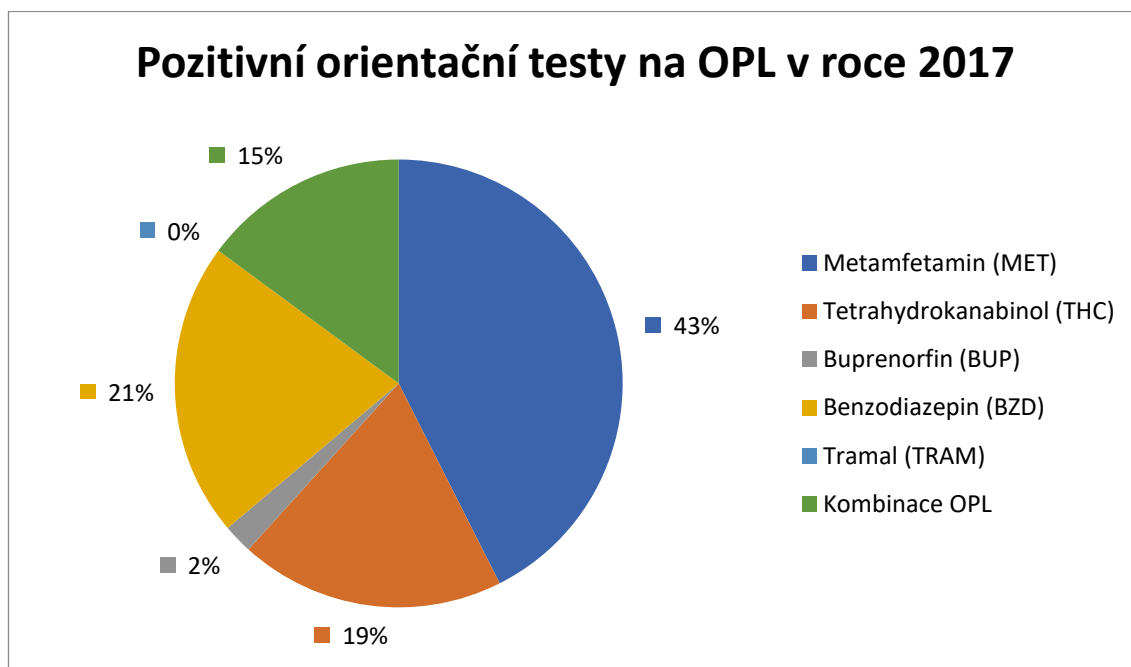
Graf 11: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2016⁹⁵

Za rok 2016 bylo celkem 38 (100%) pozitivních orientačních testů na omamné a psychotropní látky nebo léčiva a 21 odsouzených orientační test na OPL odmítlo. Během tohoto roku byl nejčastěji zneužit Tetrahydrokanabinol s celkovým počtem 15 (40%) odsouzených osob, další nejčastěji zneužitou látkou byl Metamfetamin, který zneužilo 13 (34%) odsouzených. Při orientačním testu Benzodiazepin zneužilo celkem 8 (21%) odsouzených osob. Nejméně pozitivní výsledků za tento rok u látky Buprenorfin s celkovým počtem 2 (5%) odsouzených. Žádný z odsouzených nebyl pozitivní na více OPL a na Tramal.

⁹⁵ Vlastní zdroj

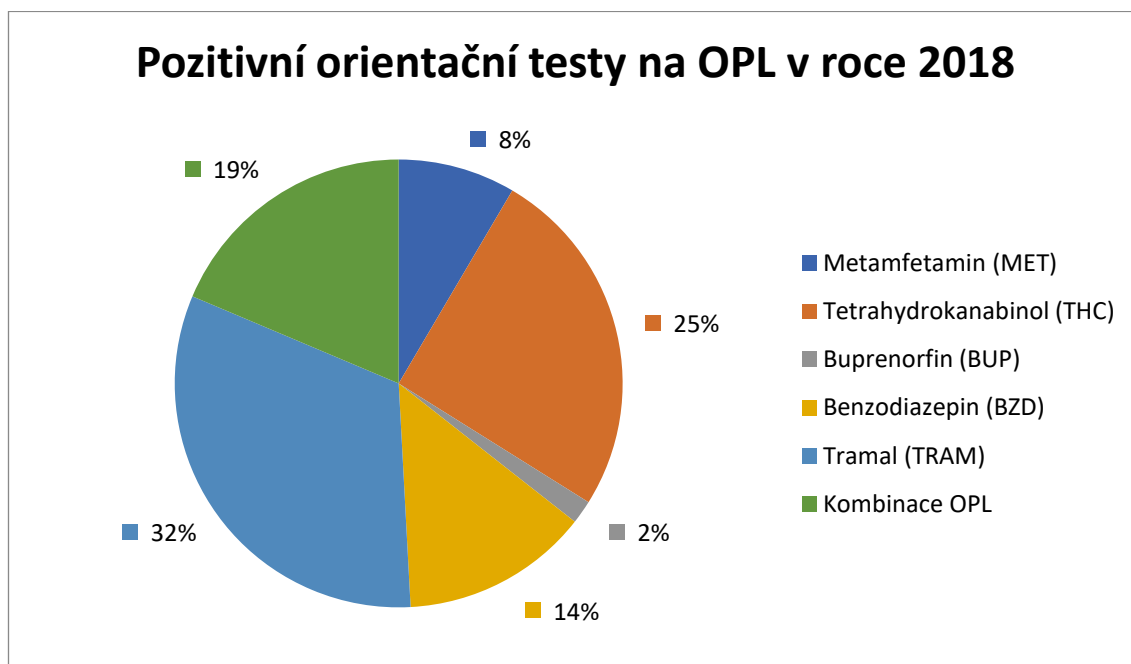
Graf 12: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2017⁹⁶

Za rok 2017 bylo celkem 47 (100%) pozitivních orientačních testů na omamné a psychotropní látky nebo léčiva a 42 odsouzených orientační test na OPL odmítlo. Nejčastěji zneužívanou látkou mezi odsouzenými za tento rok byl Metamfetamin, který zneužilo 20 (43%) odsouzených osob. Další látkou s počtem 10 (21%) pozitivních orientačních testů na OPL byl Benzodiazepin a následně Tetrahydrokanabinol, který zneužilo 9 (19%) odsouzených osob. U 7 (15%) odsouzených byla při orientačním testu zjištěna kombinace OPL. Buprenorfin zneužila pouze 1 (2%) odsouzená osoba.

⁹⁶ Vlastní zdroj

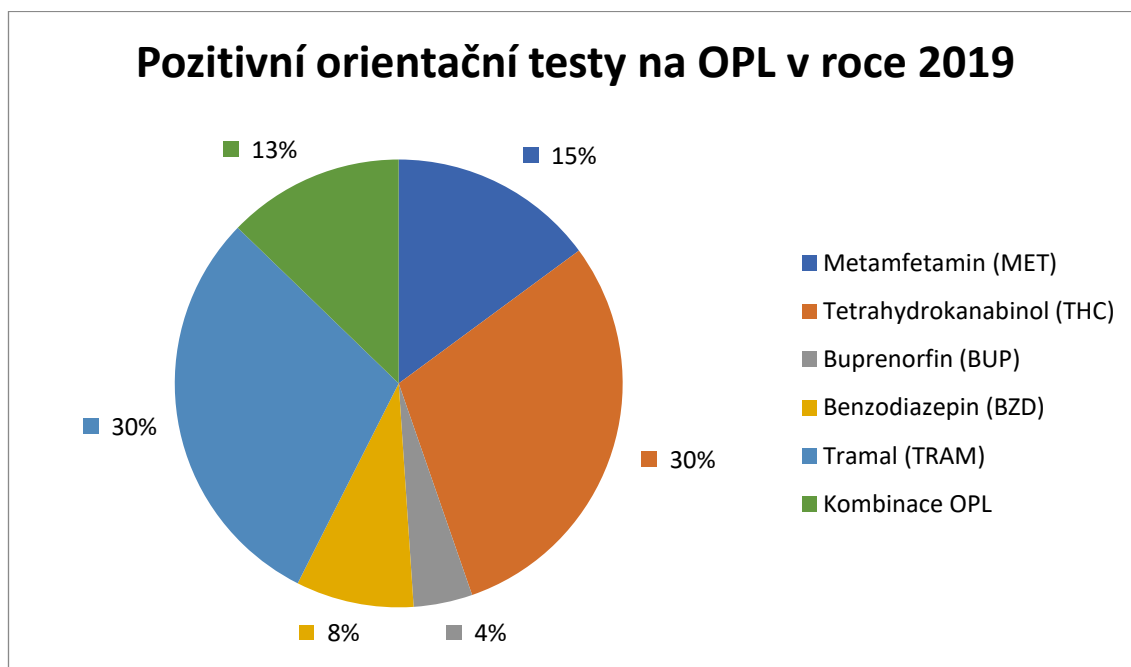
Graf 13: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2018⁹⁷

V roce 2018 bylo celkem 59 (100%) pozitivních orientačních testů na omamné a psychotropní látky nebo léčiva a 41 odsouzených orientační test na OPL odmítlo. Během tohoto roku byl nejčastěji zneužit Tramal s celkovým počtem 19 (32%) odsouzených, další látkou byl Tetrahydrokanabinol, který zneužilo 15 (25%) odsouzených. Jedenáct (19%) odsouzených bylo při orientačním testu pozitivních na kombinaci omamných a psychotropních látek nebo léčiv. Benzodiazepin zneužilo 8 (14%) odsouzených osob a 5 (8%) odsouzených osob bylo pozitivních na Metamfetamin. Pouze 1 (2%) odsouzená osoba byla pozitivní při testu na OPL nebo léčiva na látku Buprenorfin.

⁹⁷ Vlastní zdroj

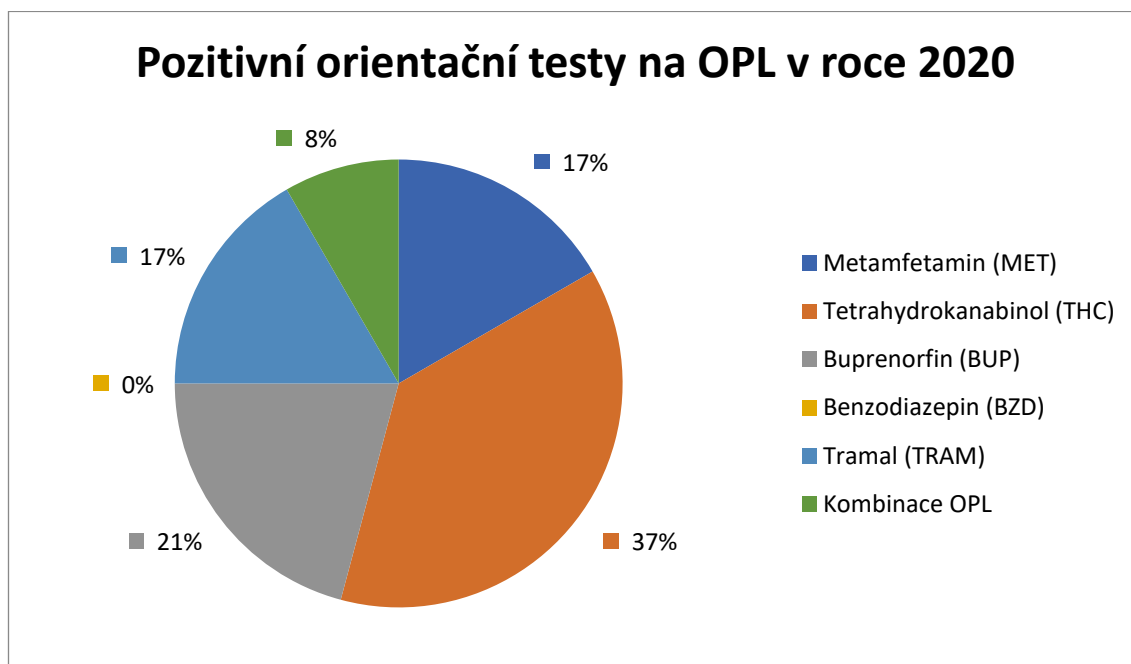
Graf 14: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2019⁹⁸

Za rok 2019 bylo celkem 47 (100%) pozitivních orientačních testů na omamné a psychotropní látky nebo léčiva a 31 odsouzených orientační test na OPL odmítlo. Během tohoto roku byl nejčastěji zneužit Tetrahydrokanabinol s celkovým počtem 14 (30%) odsouzených osob, Tramal zneužilo také 14 (30%) odsouzených osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Další nejčastěji zneužívanou látkou za tento rok byl Metamfetamin, který zneužilo 7 (15%) odsouzených. Šest (13%) odsouzených bylo při orientačním testu pozitivních na kombinaci OPL nebo léčiv, Benzodiazepin zneužily celkem 4 (8%) odsouzené osoby. U 2 (4%) odsouzených byl pozitivní výsledek na Buprenorfin.

⁹⁸ Vlastní zdroj

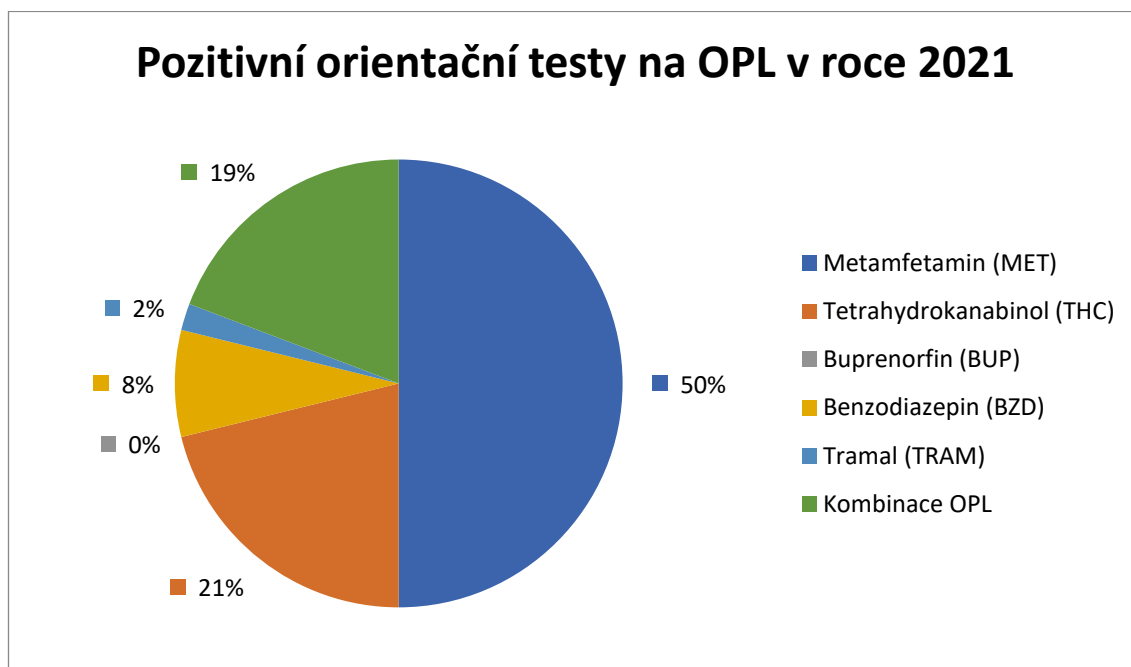
Graf 15: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2020⁹⁹

Za rok 2020 bylo celkem 24 (100%) pozitivních orientačních testů na omamné a psychotropní látky nebo léčiva a 21 odsouzených orientační test na OPL odmítlo. Během tohoto roku byl nejčastěji zneužit Tetrahydrokanabinol s celkovým počtem 9 (37%) odsouzených, další látkou byl Buprenorfin, který zneužilo 5 (21%) odsouzených, Tramal zneužily 4 (17%) odsouzené osoby, stejný výsledek je i u Metamfetaminu (17%). U 2 (8%) odsouzených byla zjištěna kombinace OPL. Žádná odsouzená osoba nebyla při orientačním testu na OPL pozitivní na Benzodiazepin.

⁹⁹ Vlastní zdroj

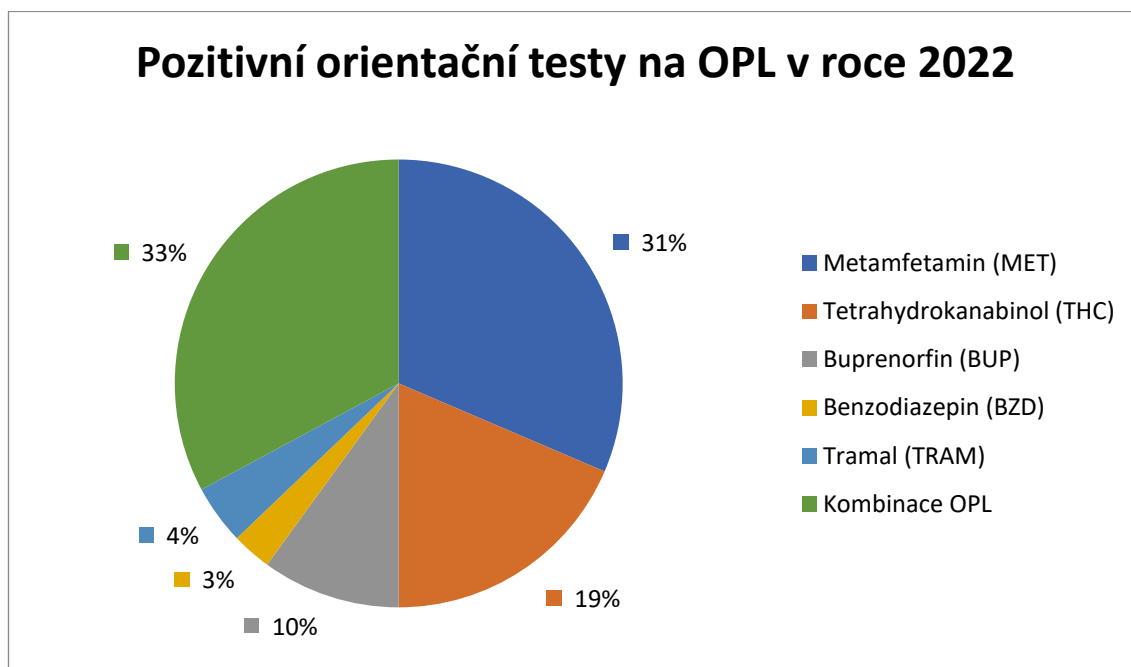
Graf 16: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2021¹⁰⁰

Za rok 2021 bylo celkem 52 (100%) pozitivních orientačních testů na omamné a psychotropní látky nebo léčiva a 28 odsouzených orientační test na OPL odmítlo. Během tohoto roku byl nejčastěji zneužit Metamfetamin s celkovým počtem 26 (50%) odsouzených, další látkou byl Tetrahydrokanabinol, který zneužilo 11 (21%) odsouzených. Deset (19%) odsouzených bylo při orientačním testu pozitivních na kombinaci OPL. Benzodiazepin zneužily 4 (8%) odsouzené osoby a Tramal pouze 1 (2%) odsouzená osoba. Nikdo nebyl při orientačním testu na OPL pozitivní na Buprenorfin.

¹⁰⁰ Vlastní zdroj

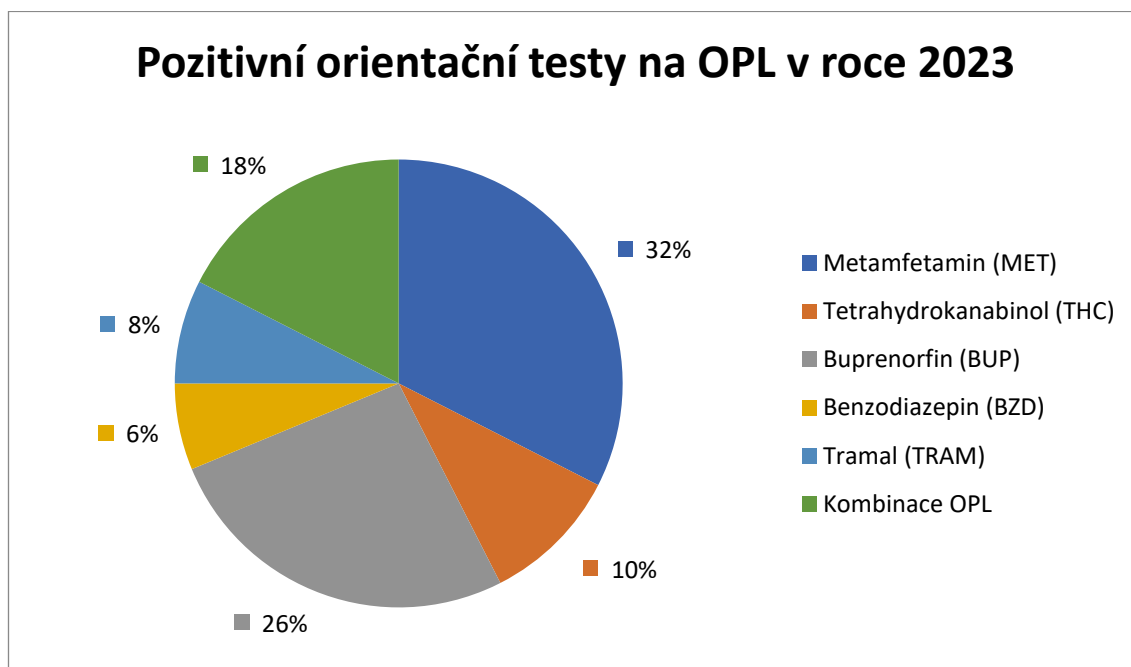
Graf 17: : Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2022¹⁰¹

Za rok 2022 bylo celkem 70 (100%) pozitivních orientačních testů na omamné a psychotropní látky nebo léčiva a 79 odsouzených orientační test na OPL odmítlo. Během tohoto roku byla nejčastěji zneužita kombinace OPL s celkovým počtem 23 (33%) odsouzených, další látkou byl Metamfetamin, který zneužilo 22 (31%) odsouzených. Tetrahydrokanabinol zneužilo celkem 13 (19%) odsouzených. Sedm (10%) odsouzených bylo pozitivních na látku Buprenorfin, Tramal zneužily 3 (4%) odsouzené osoby a Benzodiazepin zneužily 2 (3%) odsouzené osoby.

¹⁰¹ Vlastní zdroj

Graf 18: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2023¹⁰²

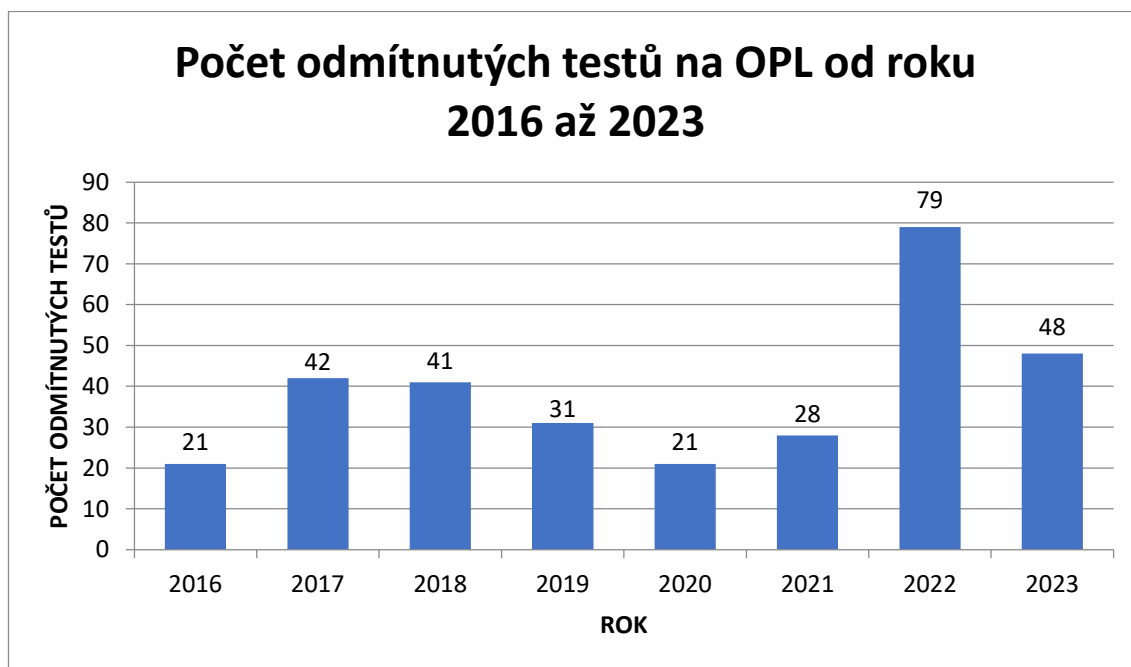

Za rok 2023 bylo celkem 80 (100%) pozitivních orientačních testů na omamné a psychotropní látky nebo léčiva a 48 odsouzených orientační test na OPL odmítlo. Během tohoto roku byl nejčastěji zneužit Metamfetamin s celkovým počtem 26 (32%) odsouzených osob, další látkou byl Buprenorfin, který zneužilo 21 (26%) odsouzených. Čtrnáct (18%) odsouzených bylo při orientačním testu pozitivních na kombinaci OPL, Tetrahydrokanabinol zneužilo celkem 8 (10%) odsouzených. U 6 (8%) odsouzených byl pozitivní výsledek na Tramal a u 5 (6%) odsouzených osob pozitivní výsledek na látku Benzodiazepin.

Celkem bylo provedeno 417 (100%) pozitivních testů na OPL nebo léčiva. Za analyzované období je Metamfetamin nejčastěji zneužívanou omamnou látkou rozšířenou mezi odsouzenými s celkovým počtem 123 (29%) pozitivních orientačních testů. Nejméně zneužívanou látkou mezi odsouzenými je Buprenorfin s výsledkem 39 (9%) pozitivních orientačních testů.

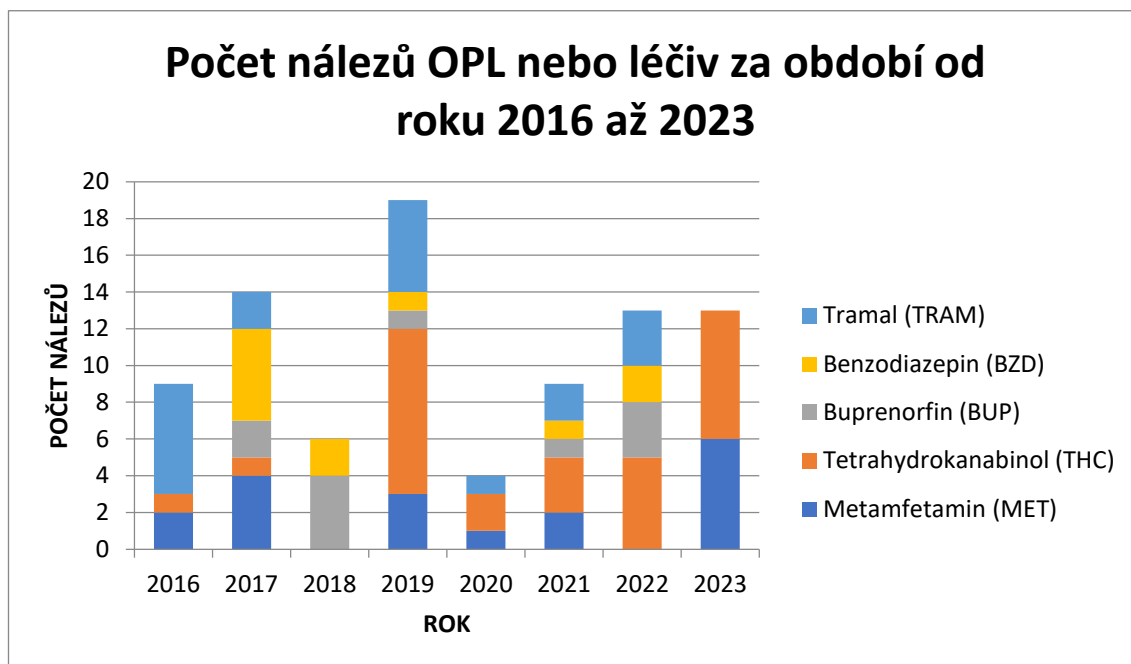
¹⁰² Vlastní zdroj

Graf 19: Počet odmítnutých testů na OPL do roku 2016 až 2023¹⁰³

Za analyzované období celkem 311 odsouzených osob odmítlo orientační test na OPL nebo léčiva. V roce 2022 nejvíce odsouzených osob odmítlo orientační test na OPL nebo léčiva v počtu 79 odsouzených osob. Naopak za rok 2016 a rok 2020 odmítlo pouze 21 odsouzených osob orientační test na OPL nebo léčiva.

Graf 20: Počet nálezů OPL nebo léčiv od roku 2016 až 2023¹⁰⁴

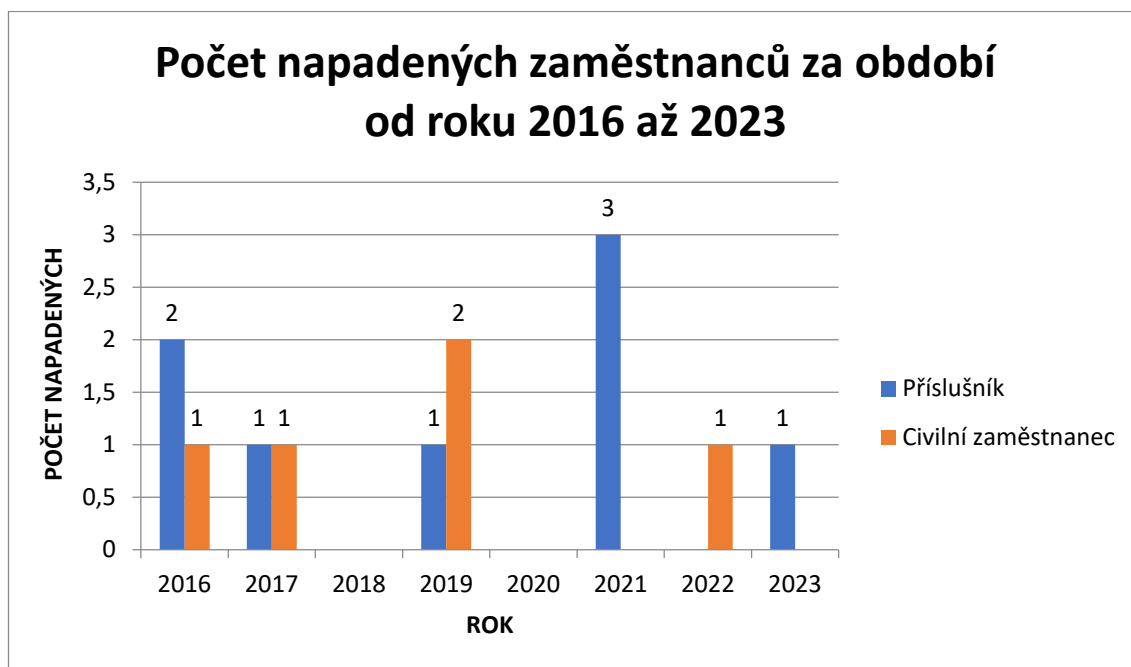
¹⁰³ Vlastní zdroj

¹⁰⁴ Vlastní zdroj

Za období od roku 2016 až 2023 bylo ve věznici Bytíz nalezeno celkem 87 omamných a psychotropních látek nebo léčiv. V roce 2016 jich bylo nalezeno celkem 9, z toho 6krát byl nalezen u odsouzených nebo v korespondenci Tramal (TRAM), 2krát Metamfetamin (MET) a pouze 1krát Tetrahydrokanabinol (THC). V roce 2017 bylo nalezeno celkem 14 OPL a léčiv, z toho 5krát Benzodiazepin (BZD), 4krát MET, 2krát TRAM, 2krát Buprenorfin (BUP) a 1krát THC. Za rok 2018 byl nalezen 4krát BUP a 2krát BZD. V roce 2019 bylo nalezeno nejvíce OPL a léčiv za toto období s celkovým počtem 19 nálezů, nejvíce nálezů za tento rok bylo látky THC, která byla nalezena 9krát, TRAM byl nalezen 5krát, MET 3krát, BUP byl nalezen pouze 1krát a BZD také. V roce 2020 bylo v tomto období nalezeno nejméně OPL a léčiv s celkovým počtem 4 nálezů. Bylo nalezeno 2krát THC, MET pouze 1krát a TRAM se stejným počtem. V roce 2021 bylo celkem 9 nálezů, z toho 3krát to bylo THC, 2krát MET a TRAM také 2krát. BUP bylo nalezeno 1krát a BZD bylo nalezeno také pouze 1krát. Za rok 2022 bylo celkem 13 nálezů OPL a léčiv, z toho bylo zachyceno 5krát THC. Příslušníci našli látku BUP 3krát a Tramal se stejným počtem. Látka BZD byla v tomto roce nalezena pouze 1krát. V roce 2023 bylo 13 nálezů, jedná se MET, který byl nalezen 6krát a THC bylo nalezeno 7krát.

V roce 2019 bylo zachyceno nejvíce OPL nebo léčiv (19), naopak následující rok jich bylo zachyceno nejméně (4) za období od roku 2016 až 2023. Během analyzovaného období bylo nejvíce záchytů látky THC s celkovým počtem 28 nálezů z toho 9krát v roce 2019. Nejméně záchytů látky BUP s celkovým počtem 11 nálezů a BZD také s počtem 11 nálezů. V roce 2017 bylo nejvíce nálezů látky BZD a v roce 2018 bylo zachyceno nejvíce látky BUP.

Graf 21: Počet napadených zaměstnanců od roku 2016 až 2023¹⁰⁵

Za analyzované období bylo napadeno celkem 13 zaměstnanců Vězeňské služby České republiky (VSČR) z toho 8 příslušníků a 5 civilních zaměstnanců. V roce 2018 a 2020 nebyl napadený žádný zaměstnanec VSČR. V roce 2016 byli napadeni odsouzenou osobou 2 příslušníci a 1 civilní zaměstnanec z toho 1 odsouzená osoba byla s pozitivním výsledkem na OPL. V roce 2017 byl napadený 1 příslušník a 1 civilní zaměstnanec VSČR. Obě odsouzené osoby byly testovány na OPL s negativním výsledkem. Za rok 2019 byl napadený odsouzenou osobou 1 příslušník a 2 civilní zaměstnanci VSČR, odsouzeným osobám byl proveden orientační test na OPL s negativními výsledky. V roce 2021 byli napadeni 3 příslušníci VSČR, odsouzeným osobám byl proveden orientační test na OPL. První odsouzený byl pod vlivem OPL, druhý odsouzený orientační test na OPL odmítl a třetí odsouzený měl negativní výsledek. Za rok 2022 byl napadený pouze 1 civilní zaměstnanec a v roce 2023 byl napadený 1 příslušník VSČR.

Kazuistiky

Jiří, 30 let

Kazuistika Jiřího, který od dětství prošel pěstounskou péčí, diagnostickými ústavy, dětskými domovy a výkonem trestu odnětí svobody, kde je v současné době umístěn za krádeže a distribuci omamných a psychotropních látek.

¹⁰⁵ Vlastní zdroj

Dětství a rodinné prostředí

Jiří vyrůstal bez otce a bydlel do deseti let u matky v azylovém domě, kde bylo problematické prostředí. Matka Jiřího má celkem šest dětí se třemi partnery. Tři z nich vyrůstali v pěstounské péči a v dětských domovech a tři vyrůstali v azylovém domě. V jeho jedenácti letech jel do ozdravovny v Javorníku, kde se léčilo astma, poté ho matka dala do pěstounské péče, protože ho nechtěla. Po dvou letech si ho matka vzala zpátky domů a od té doby přestal chodit do školy a začal krást.

Problematika s drogami v dětství

Jiří začal ve čtrnácti letech užívat Pervitin, za což byl následně soudně umístěn do diagnostického ústavu v Dobřichovicích, ze kterého neustále utíkal. Neměl touhu se vrátit domů k matce, ale utíkal za kamarády. V diagnostickém ústavu dostával kapesné, které nestačilo na pervitin, takže si snažil přivydělat drobnými krádežemi, ale také se s kamarády finančně skládali, aby si mohli obstarat pervitin.

Loupežné přepadení

V patnácti letech Jiří udělal loupežné přepadení, po kterém šel na třicet dní na vazbu, což byl také jeho první trest. Pravomocně byl odsouzený na osmnáct měsíců s podmínkou do devatenácti let. Do šestnácti let byl zařazený do ochranné výchovy v dětském domově Liběchov, odkud šel následně do dětského domova s učelištěm v Buškovících, kde se měl učit zednické práce. Z dětského domova neustále utíkal, jako tomu bylo v diagnostickém ústavu. Již v Buškovících byl Jiří závislý na pervitinu a každý den kradl nebo dělal loupežná přepadení.

Věznice pro mladistvé

Jiří se v sedmnácti letech dostal do věznice pro mladistvé Všehrady, kvůli krádežím a loupežným přepadením a byl pravomocně odsouzen na dva roky. Ve věznici pro mladistvé to dle Jiřího bylo hrozné a občas ho spoluvězni mlátili. Následně byl po třinácti měsících podmíněně propuštěn. Nebyl zpátky zařazený do dětského domova, jelikož již nemělo nápravný účinek. Matka ho zpátky do azylového domu nechtěla, tudíž bydlel u kamarádů. Jiří hned po propuštění na svobodu začal znovu krást a užívat omamné a psychotropní látky.

Napadení pod vlivem OPL jiným mladistvým

Ve věznici pro mladistvé se Jiří vypořádával s problémy týkající se především omamných a psychotropních látek, které jsou rozšířené mezi mladistvými ve Všehrdech. Jiří byl bezdůvodně napadený jiným mladistvým, u kterého byl následným testem na omamné a psychotropní látky zjištěna přítomnost pervitinu. Jiří měl zlomený nos a natržené obočí a musel být převezen do Chomutovské nemocnice. Mladistvý pod vlivem pervitinu byl udělen kázeňský trest a byl ubytovaný na samostatném oddělení po dobu 30 dní.

Věznice

V devatenácti letech byl znovu pravomocně odsouzen tentokrát na osm let, kde mu v té době bylo prokázáno patnáct skutků. Byl umístěn nejdříve do věznice Drahonice, po třech letech byl umístěn do věznice Vinařice a následně po dvou letech byl umístěn do věznice Bytíz, kde byl zařazen mezi pracující odsouzené na pracoviště mimo věznici. Kvůli amnestii byl zkrácen jeho trest a následně byl propuštěn ve dvaceti šesti letech. Po propuštění nepřemýšlel nad substituční léčbou, protože vždy zapomněl na špatné věci, se kterými se ve věznici potýkal a následně začal s kamarády opět užívat omamné a psychotropní látky.

Život s přítelkyní

Jiří chtěl několikrát žít normální život, bez užívání omamných a psychotropních látek a loupežných přepadení, ale nikdy se mu to nepovedlo. S přítelkyní se kterou byl Jiří rok, žili ze dne na den. Jejich společné výdaje byly okolo pěti tisíc korun na den, za dva tisíce korun si každý den kupovali pervitin, za hotel ve kterém bydleli, stál tisíc korun, dalších tisíc korun utratili za jídlo a zbytek peněz byl na výherní automaty. Poté co neměli peníze ani na zaplacení kauce, si je půjčili, aby tuto kauci zaplatili, ale následně z těchto peněz koupili omamné a psychotropní látky a hráli na výherních automatech, následně na zaplacení kauce nezbyli peníze. Občas se Jiřímu povedlo z výherního automatu vyhrát čtyřicet tisíc korun, které použili na jídlo, omamné a psychotropní látky a znovu na výherní automaty.

Zaměstnání

Ve dvaceti sedmi letech dostal Jiří nabídku práce od firmy, kde v předchozím trestu pracoval. Firma mu zařídila řidičský průkaz na automobil a nákladní automobil následně si dodělal i profesní průkaz a dostal služební byt. Ve firmě pracoval po celou

dobu, co neužíval pervitin. Po roce Jiří opět začal užívat pervitin a následně začal krást. Ve firmě ukradl několik televizí a majetku v celkové hodnotě padesáti tisíc korun.

Současný trest

Do firmy začal nosit Tramal (opioid a lék proti bolesti) vězňům, které firma zaměstnávala. Vězněné osoby následně omamné a psychotropní látky pašovali do věznice a dále distribuovali. Za toto chování je nyní nepravomocně odsouzen na deset let za šedesát majetkových skutků. V těchto deseti letech je započtena i nelegální distribuce Tramalu, za které Jiří dostal čtyři a půl roku. V tomto trestu Jiří přestal kouřit a užívat omamné a psychotropní látky, také si dal, žádal o zaměstnání ve věznici. V předchozích trestech Jiří neabstinoval, ve Všehrdech pil se spoluvězni vyrobený alkohol z droždí, kterému se mezi vězni říká Kvak, v ostatních trestech výjimečně užil pervitin nebo Tramal.

Plány po propuštění

Jiří nemá žádné plány po propuštění z věznice a neví, co bude dělat, ale ví, že se nechce vrátit do vězení a bude muset zaplatit veškeré dluhy, které má. Nemá se kam vrátit a nikdo ho s touto trestní minulostí nezaměstná. Také ho mrzí, že půlku svého života strávil ve vězení, ale nic s tím už neudělá.

Petr, 38 let

Kazuistika Petra, který vykonává trest odnětí svobody ve věznici Bytíz a byl napadený na společné ubytovně jiným odsouzeným, který byl agresivní a nevrlý. Po incidentu byl testován na OPL, kde byla zjištěna přítomnost Metamfetaminu.

Ubytování na ložnici

Petr byl ubytován na ložnici s dalšími odsouzenými, mezi kterými byl agresor, který napadl Petra, ale obtěžoval i jiné odsouzené, tím způsobem, že šel kolem odsouzeného a bezdůvodně mu dal pěstí do ramene. Často užíval omamné a psychotropní látky, které získával během návštěv s rodinou. Byl nevrlý po incidentu se speciálním pedagogem, který mu sdělil, že mu nezmírní jeho kázeňský trest, což ho naštvalo. Následující den měl agresor problém i s vychovatelem, ohledně úklidu.

Snídaně a následné napadení

Na snídani agresor řekl Petrovi a druhému odsouzenému, že si půjde, lehnou a že ho nemají budit před jedenáctou hodinou. Petr mu řekl, že si lehnout nepůjde, protože mu vychovatel řekl, že má jít uklízet na ubytovně. Agresor následně převrátil stůl, přistoupil k Petrovi a udeřil ho pěstí pravé ruky do čelisti, ze které Petrovi začala téct krev, Petr v tu chvíli nevěděl, co má dělat. Agresor následně řekl Petrovi, že to půjdou nahlásit dozorcí k mřížím s tím, že upadl v koupelně, což agresor dozorcí sám řekl.

Výpověď v kanceláři

Dozorci si vzal Petra do kanceláře, kde se ho ptal s vychovatelem, co se stalo. Petr mu řekl, že ho napadl odsouzený při snídani, poté co mu řekl, že si nepůjde lehnout do jedenácti hodin, protože musí jít uklízet ubytovnu. Nacházel se zde s Petrem ještě jeden odsouzený, který celý napadení viděl. Petr dozorcí ještě sdělil, že toto chování ho zaskočilo a nikdy s nikým neměl problém, který by skončil napadením. Dozorci šel s Petrem na ložnici, aby si mohl sbalit věci a následně byl Petr ubytován na celovém oddělení.

Ošetřovna

Petra vzali na ošetřovnu, kde následně zjistili, že má zlomenou čelist. Musel být převezen do oblastní nemocnice Příbram a následně do Prahy, kde mu na operačním sále sešroubovali čelist.

Rozhovory

1) Rozhovor s bývalým příslušníkem z věznice Bytíz

Jaké byly/jsou vaše zkušenosti s prací ve vězeňské službě a na jakém oddělení jste pracoval/pracujete?

„Nebyl jsem přijatý k Policii České republiky, tak jsem se rozhodl jít pracovat k Vězeňské službě. Toto jsem bral pouze jako přestupné období do doby, než jsem znovu mohl zkusit práci u Policie. V roce 2017 do roku 2020 jsem sloužil ve věznici Bytíz u Příbrami. Do roku 2017 jsem o práci ve Vězeňské službě nic nevěděl.“

Jak byste charakterizoval náročnost práce ve vězeňské službě?

„Jde především o psychickou zátěž. Jste fakticky odříznuti od světa a celý trest si odpykáváte s vězni. Alespoň to byl můj případ. Mobilní telefon jsem nechal

na vrátnici a všechny osobní věci jsem si vzal s sebou přes rentgen na pracoviště. Na konci pracovní doby jsem opět prošel mřížemi a vyzvedl jsem mobil na vrátnici a byl jsem „volný“. Po nějaké době jsem si na to zvykl, až se mi to přestalo líbit. Nyní si nedokážu představit, že bych se k tomuto typu zaměstnání vrátil. Velmi si vážím svých kolegů a zaměstnanců, kteří nesou takovou zátěž a přesto pracují ve věznici. Čas tam neutíká a každý den je úplně stejný. Nedokážu si ani představit, že bych byl na druhé straně mříží.“

Máte zkušenost s technologiemi, které slouží k detekci drog?

„Moje zkušenost je pouze s rentgenem a s venčením služebního psa po areálu. Nikdy jsem se osobně nesetkal s drogami při výkonu služby, takže nemohu říci, zda byla moje zkušenost dobrá nebo špatná, ani nemohu posoudit, zda existuje možnost selhání při rentgenovém snímání. Druhou hlavní metodou bylo nepravidelné orientační testování na návykové látky u odsouzených.“

Setkal jste se během Vaší služby případy užívání drog mezi vězni nebo dozorci?

„Jak jsem již odpověděl na předchozí otázku, s drogami jsem se během mé práce nesetkal ani u odsouzených a ani u kolegů. Ohledně problematiky drog jsem věděl jen od kolegů, kteří se u odsouzených osob s drogami setkali.“

Jaké jsou nejčastější metody pašování návykových látek do věznice?

„Podle mě byly nejčastějšími metodami pašování drog skrze návštěvy a korespondence. Dostat drogy do věznice skrze korespondenci je značně těžší, protože všechna byla kontrolována pomocí rentgenu a fyzicky prohledána. Slyšel jsem také o tom, že advokáti vězňů pašovali do věznic drogy, ale toto nemůžu potvrdit.“

Jaký způsob detekce drog se vám zdá nejspolehlivější?

„Dle mého názoru je nejspolehlivějším způsobem, jak najít drogy u odsouzeného, je pomocí služebního psa, který je na vyhledávání těchto látek vycvičen. Výchov takových psů je však časově náročný a složitý, dovednosti služebního psa jsou odrazem na znalostech a odhodlání psovoda. Osvědčenou metodou jsou každodenní osobní prohlídky odsouzených osob, které se vracejí z venkovních pracovišť. Sám jsem nikdy drogy nenašel, ale kolegové mi říkali, že ve vězení se drogy shánějí snadněji než na svobodě. Jelikož s drogami nemám žádné zkušenosti, nemohu toto tvrzení potvrdit.“

Byl jste někdy požádán o návykovou látku od odsouzeného?

„Pokud si vzpomínám, žádná z odsouzených osob mě nikdy o návykovou látku nepožádala. Vystupoval jsem vždy tak, aby to žádného odsouzeného nenapadlo.“

Jak vnímáte složitost práce s vězni závislími na drogách ve srovnání s ostatními?

„Práce se závislími odsouzenými je náročná, jelikož se u těchto osob projevují silné příznaky, pokud návykovou látku nedostanou a často jsou agresivní. Moje zkušenost byla jen s verbální agresí, kde na mě odsouzený řval a nadával mi, nikoliv s fyzickou, za což jsem rád. Myslím si, že pro odsouzené s velkou vůlí je ve věznici příležitost přestat brát drogy. Na druhou stranu věřím, že pro silně závislé vězně je to náročné.“

Jaká je pravděpodobnost úspěšného propašování návykových látek do vězeňského zařízení?

„Můj názor je takový, že pokud člověk opravdu návykové látky chce, dokáže je do věznice bez problémů dostat. Drogově závislí jsou ochotni udělat téměř cokoli kvůli jedné dávce, což zvyšuje šanci na úspěšné propašování.“

2) Rozhovor s příslušníkem věznice Bytíz

Jaké byly/jsou vaše zkušenosti s prací ve vězeňské službě a na jakém oddělení jste pracoval/pracujete?

„Vždycky jsem chtěl pracovat ve státní složce. Chtěl jsem vstoupit do služebního poměru v armádě, bohužel kvůli zdravotním problémům jsem nemohl nastoupit. Známy mi doporučil, abych pracoval jako dozorce ve věznici Bytíz, která se nachází poblíž Příbrami.“

Jak byste charakterizoval náročnost práce ve vězeňské službě?

„Pracovat ve služebním poměru na pozici dozorce je velmi psychicky náročné, jelikož musíte neustále být ostražitý, což po delší době je složité, kvůli profesní slepotě. S touto prací je skoro nemožné žít život s partnerem, jelikož jsem neustále v práci, jelikož v České republice je dozorců, ale i strážných opravdu málo. Alespoň z mého pohledu je vztah s touto prací nemožný.“

Máte zkušenost s technologiemi, které slouží k detekci drog?

„Technologie, které slouží k detekci drog, jsem nikdy nepoužil, jelikož jsem k tomu nebyl dostatečně proškolen. Co však dělám, jsou preventivní nebo důkladné prohlídky odsouzených osob. Hygienické návyky některých vězňů nejsou dokonalé, takže je často nepříjemné takové prohlídky provádět. Důkladná osobní prohlídka odsouzené osoby se provádí pouze na místě k tomu určeném, což jsou z pravidla zdravotnická zařízení. Tuto prohlídku lze provádět, pouze pokud máme důvodné podezření, že by u sebe odsouzená osoba měla věc, která je ve věznici zakázána, jako jsou například návykové látky.“

Setkal jste se během Vaší služby případy užívání drog mezi vězni nebo dozorci?

„Ano, návykovými látkami jsem se setkal pouze u odsouzených osob. Nemyslím si, že by si nějaký dozorce dovolil distribuovat, užívat nebo dodávat návykové látky odsouzeným, ale neznamená to, že se tato situace stát nemůže nebo že se v žádné věznici nestala. Dle mého názoru by vězení bez drog nebylo vězením. Slyšel jsem, že spousta odsouzených začali s drogami až po nástupu do výkonu trestu odnětí svobody.“

Jaké jsou nejčastější metody pašování návykových látek do věznice?

„Drogy se do věznice Příbram především dostávaly skrze návštěvy odsouzených osob. Nikdy jsem se s tím osobně nesetkal, ale dle vyprávění od kolegů, to mohu potvrdit. Také se do věznice dostávají drogy skrze korespondenci.“

Jaký způsob detekce drog se vám zdá nejspolehlivější?

„Nejspolehlivější na našich pracovištích jsou preventivní nebo důkladné osobní prohlídky odsouzených a služební psi. Psovodům, kteří vycvičili služebního psa, aby dokázal najít všechny drogy, patří velký respekt, jelikož to v žádném případě není snadné. Služební psi však na naše pracoviště nechodí příliš často, takže se většinou spoléháme sami na sebe.“

Byl jste někdy požádán o návykovou látku od odsouzeného?

„Nikdo z odsouzených se mě neodvážil zeptat, buď z respektu, nebo proto, že si uvědomují, že jsou takové otázky zbytečné a v žádném případě bych s tím nesouhlasil. Kromě toho, že je to nezákonné, je to také nemorální.“

Jak vnímáte složitost práce s vězni závislými na drogách ve srovnání s ostatními?

„S drogově závislými je jistě obtížnější jednat než s odsouzeným, který drogy neužívá. Když se dostanou do vězení, je jim přerušen přístup k drogám a trpí abstinenčními příznaky. Takže se snaží drogy do vězení nějak propašovat. Odsouzené osoby a jejich pomocníci umějí být velmi kreativní. Ale když se dostanou do abstinenčního stavu, stávají se nepředvídatelnými a agresivními.“

Jaká je pravděpodobnost úspěšného propašování návykových látek do vězeňského zařízení?

„Díky rentgenům, služebním psům a preventivní nebo důkladným osobním prohlídkám je šance, že by se něco propašovalo do věznice, opravdu malá. Ale jak bylo zmíněno výše, vězni a jejich pomocníci jsou opravdu kreativní a dokážou propašovat věci i přes veškerou moderní technologii. Existuje jen velmi málo případů, kdy technologie selže.“

10 Navržená opatření

Opatření, které by mohlo snížit riziko napadení je minimalizování odsouzeným osobám přístup k nepovoleným předmětům, které přinášejí vysoké nebezpečí pro zaměstnance věznice ale i odsouzené osoby. Přístup k těmto předmětům by se dal minimalizovat pravidelnými kontrolami cel a ložnic odsouzených, ale také společných prostor jako je kulturní místnost, záchody nebo místa určená ke kouření. S tím souvisí zlepšená kontrola osob při vstupu do věznice, především návštěv, které jdou za odsouzenými. Oba příslušníci se při rozhovoru shodli, že nejvíce omamných a psychotropních látek se do věznice dostává během návštěv, které by měli projít preventivní osobní prohlídkou od osoby stejného pohlaví, ke snížení průniků nepovolených předmětů.

Přísnější kontroly odsouzených, kteří se vracejí z pracovišť mimo věznici a je u nich vyšší pravděpodobnost přítomnosti OPL. Při návratu testovat každého odsouzeného nejen na přítomnost alkoholu, ale i OPL a následně provádět pečlivěji osobní důkladné prohlídky. Autor si myslí, že by následné odměňování odsouzených osob, které za dobu svého trestu nebyli pozitivní na omamné a psychotropní látky nebo neodmítli test, by měli po delší době být kázeňsky odměněni. Kázeňskou odměnou by například mohla být exkurze do firmy, ve které by následně mohl být po skončení trestu zaměstnán, také by to pomohlo odsouzenému se resocializovat a zpět se začleňovat do společnosti. Další odměnou by mohla být návštěva příbuzného mimo věznici, po které by byl stejný postup jako návrat z venkovního pracoviště. Nebo následné zkrácení trestu, kde

by odsouzený během trestu nesměl mít žádný negativní poznatek od zaměstnanců Vězeňské služby ČR.

Dalším opatřením by mohlo být pravidelné školení civilních zaměstnanců a příslušníků, na zlepšení jejich praktických a reakčních dovedností. Díky těmto dovednostem mohou poté zaměstnanci rychleji a efektivně reagovat na hrozby nebo nebezpečí, mezi které patří také napadení vězněnou osobou. Zaměstnanci při zlepšení praktických schopností a dovedností získají také větší sebejistotu při následném řešení reálných situací, které se ve věznici mohou stát.

Podle autora vozidla, která dovážejí do věznice zásoby, mohou být velkým problémem z důvodů dovážení omamných a psychotropních látek nebo jiných zakázaných předmětů, které by mohli narušit bezpečnost věznice, nebo by vozidlo mohlo být použito pro útěk z věznice. Důležitým opatřením by měla být prohlídka řidiče a důkladná prohlídka nákladu a prostor vozidla, které vjíždí do střežené části objektu, za pomoci rentgenu a detektoru na zjištění obsahu nákladu, za pomoci příslušníka VS ČR, nejlépe za pomoci služebního psa vycvičeného na hledání omamných a psychotropních látek. Dalším opatřením by mělo být školení příslušníků v bezpečnostních postupech, ale také by toto školení mělo zahrnovat postupy pro nahlášení této události nadřízeným.

Přehoz zakázaných předmětů do věznice je také problémem, který by mohl narušit bezpečnost věznice. Opatření, kterým by se tento problém mohl eliminovat, je přidání sítí, které by tomuto zabránili. Dalším opatřením je provádění pravidelných obchůzek kolem i vně věznice s psovodem vycvičeným na hledání drog.

Poskytnutí vzdělávacích a pracovních příležitostí by mohlo dle autora snížit riziko napadení, jelikož by se odsouzené osoby mohli zapojit do vzdělávacích aktivit, které by jim následně po ukončení trestu odnětí svobody, mohli pomoci při hledání nové práce. Důležitý faktor těchto příležitostí je poskytnout odsouzeným osobám smysluplnou činnost a denní rutinu, což by mohlo snižovat pravděpodobnost napadení nebo konfliktů a zvýšilo by to dovednosti a zkušenosti odsouzených, zapojených do těchto aktivit. Zaměstnání ve věznici i mimo věznici by snížilo stres a úzkost, které jsou spojené s vězeňským prostředím.

Závěr

Bakalářská práce měla za hlavní cíl, teoreticky vymezit problematiku užívání omamných a psychotropních látek osob vykonávající nepodmíněný trest odnětí svobody ve věznici Bytíz a zjistit množství útoků odsouzených na příslušníky Vězeňské služby ČR za období od roku 2016 do 2023, pomocí statických dat. Bakalářská práce je doplněna o kazuistiku a rozhovory s následným návrhem opatření, díky kterým by se mohl snížit počet napadení vězňnými osobami.

V úvodu se tato bakalářská práce zaměřila na vymezení základních pojmů teoretické části pro oblast, prostřednictvím nastudování převážně českých literárních rešerší, dat dostupných z webových zdrojů, ale také za pomoci legislativních dokumentů.

Teoretická část bakalářské práce popisovala základní adiktologické pojmy, pojem napadení, maření výkonu úředního rozhodnutí ve věznici, vybrané omamné a psychotropní látky, jejich účinky na lidský organismus a nejčastěji zneužívané drogy ve věznicích. Na základě stanovených cílů bakalářské práce, bylo nezbytné, se podrobněji zabývat o drogách a jejich účincích.

Metodická část práce je podstatná část práce, která vycházela z poznatků čerpaných v rámci teoretické části. Na začátku byla zjištěna data pomocí webového průzkumu věznice. Dále se zabývala statickou analýzou dat orientačních testů na omamné a psychotropní látky včetně počtu odmítnutých testů, nálezů omamných a psychotropních látek ve věznici nebo nalezené při kontrolování korespondence a počtů napadených příslušníků a civilních zaměstnanců Vězeňské služby ČR. Bakalářská práce je doplněna o dva kazuistické popisy odsouzených, jeden rozhovor s bývalým příslušníkem a jedním současným příslušníkem VS ČR. Následně ze zjištěných dat, autor navrhl vlastní opatření, kterými by se dalo snížit riziko napadení ve věznici Bytíz.

Autor se domnívá, že problémem nejen ve věznici Bytíz je přeplněnost věznic a může tak docházet ke zvýšeným počtům konfliktů mezi odsouzenými osobami, například kvůli nedostatku soukromí. Příslušníci také nemají kontrolu nad situacemi, které mohou vést ke zvýšeným napadením mezi vězni, ale také se zvyšuje riziko napadení příslušníka. Souvisejícím problémem je také nedostatek příslušníků ve vězeňské službě, kterého si odsouzené osoby všímají, a zvyšuje se také riziko napadení v souvislosti s plánovaným útekem z věznice. Tento problém by bylo možné řešit alternativními

tresty, jako je například domácí vězení nebo veřejně prospěšné práce, tímto opatřením by klesl počet vězněných osob a mělo by to dopad i na počet napadených vězněných osob nebo příslušníků. Přetíženost věznic by se také dala řešit snížením délky trestů u odsouzených za nezávažné trestné činy, kterým by se následně mohl udělit i alternativní trest.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. MAHDALÍČKOVÁ J., 2014. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478 589 4
2. NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: Současné poznatky a perspektivy léčby.* 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-908-8
3. HOFERKOVÁ, Stanislava. *Droga.* In: BĚLÍK, Václav, HOFERKOVÁ, Stanislava, KRAUS, Blahoslav a kolektiv. *Slovník sociální patologie.* Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0599-1
4. EMMEROVÁ, Ingrid. *Drogové závislosti ako sociálnopatologický jav: Charakteristika pojmov.* In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. *Sociální patologie.* 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1
5. Kolektiv autorů sdružení SANANIM. *Drogy: otázky a odpovědi.* Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-223-2
6. KRAUS, Blahoslav. *Závislosti (alkoholové a nealkoholové): Úvodní charakteristika jevu.* In: HOFERKOVÁ, Stanislava, KRAUS, Blahoslav a BĚLÍK, Václav. *Sociální patologie a prevence pro studenty učitelských oborů.* Hradec Králové: Gaudeamus, 2017. ISBN 978-80-7435-686-5
7. KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: Vybrané kapitoly.* České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0
8. KALINA, Kamil a kol. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí.* Praha: Filia Nova, 2001. ISBN 80-238-8014-4
9. ŠTĚRBA, Vladislav. *Penologie.* 2. vyd. Praha: Armex, 2009. ISBN 978-80-86795-74-4
10. ZÁŠKODNÁ, Helena. *Závislost na drogách.* Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2004. ISBN 80-7042-689-6
11. VAVRINČÍKOVÁ Lenka. *Drogové závislosti ako sociálnopatologický jav: Typológia drogových závislostí.* In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. *Sociální patologie.* 2.vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1

12. MINAŘÍK, Jakub. *Opioidy a opiáty*. In: KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup*. 1 sv. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6
13. GRĚVNA, T; SCHEINOST, M a ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3
14. KRAUS, Blahoslav. *Drogové závislosti ako sociálnopatologický jav: nelegální drogy*. In: KRAUS, Blahoslav, HRONCOVÁ, Jolana a kol. *Sociální patologie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1
15. VALÍČEK, P a kol., 2002. *Rostlinné omamné drogy*. Benešov: Start. ISBN: 80-86231-09-7.
16. HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. Pro rodiče. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0135-9.
17. VÁLKOVÁ, H. a KUČHTA, J., 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání, Praha: CH Beck. ISBN 978-80-7400-429-2.
18. BAYER, D. *Analgetika, sedativa a trankvilizéry*. In: KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup*. 1 sv. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6
19. MIOVSKÝ, Michal. *Halucinogenní drogy*. In: KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup*. 1 sv. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6
20. IVERSEN, Leslie. *Léky a drogy: Průvodce pro každého*. Přel. Kmínek, Ivan. Praha: Dokořán, 2006. ISBN 80-7363-061-3
21. DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3759-6
22. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., A KOLEKTIV, *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, ISBN 978-80-7353-376-8
23. NOŽINA, M; VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain*. Vydání první, Praha: Nakladatelství KLP, 2009. ISBN 978-80-86791-60-9
24. KALVODOVÁ, V. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-706-3
25. *Zaostřeno na drogy 5: Drogy a vězni v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2011. ISSN 1214-1089
26. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, Praha: Leges, 2017, ISBN 978-80-7502-236-3

Elektronické zdroje

1. Branické sanatorium Moniky Plocové. Drogy a drogová závislost [online]. © 2019, Monika Plocová Dostupné z: <https://monikaplocova.cz/drogy-a-drogova-zavislost>.
2. Substituční léčba. Substituční léčba [online]. © 2019 MeDitorial Dostupné z: <https://www.substitucnilecba.cz/substitucni-lecba>.
3. Policie České republiky. Opioidy a opiáty [online]. © 2019 Policie ČR. Dostupné z: <https://www.policie.cz › soubor › opioidy-a-opiaty-pdf>
4. Drogová poradna. Subutex® (buprenorfin) [online]. ©2009 SANANIM z.ú. Dostupné z: [http://www.drogovaporadna.cz/opiaty/subutex-reg;-\(buprenorfin\).html](http://www.drogovaporadna.cz/opiaty/subutex-reg;-(buprenorfin).html).
5. PERDOCH, Jaroslav. Jak se pašují drogy za mříže? Třeba polibkem. [online] 2015. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/jak-se-pasuji-drogy-za-mrize-treba-polibkem-20150531.html.
6. ANON. Zápisky českého vězně: Drony mohou do věznic tajně dopravit vše. Dopisy, drogy i zbraně. Reflex. [online] 2019. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/101480/zapisky-ceskeho-vezne-drony-mohou-do-veznic-tajnedopravit-vse-dopisy-drogy-i-zbrane.html>.
7. SCHINDLOVÁ, Monika. Razie ve věznici. [online] 2017. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/razie-ve-veznici.aspx>
8. MÄSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2020. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2020.pdf>
9. MÄSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2021. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2021.pdf>
10. MÄSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2022. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-vezenske-sluzby-ceske-republiky-za-rok-2022.pdf>
11. Vězeňská služba České republiky, Redukce typů věznic [online]. © 2023, Vězeňská služba České republiky. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-a-upvzd-opava/sdilene-sekce/obecny-postup>

12. WHO Drug Information, [online] 1. Vydání, 2016, vydáno World Health Organization. Dostupné na http://www.who.int/medicines/publications/druginformation/issues/DrugInformation2016_Vol30-3/en
13. Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2022.aspx>.
14. Vězeňská služba České republiky, KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025. Online. Vězeňská služba ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>
15. MÄSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2018, [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2018.pdf>
16. ¹ MÄSIAROVÁ, Lucie. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky. [online] 2019, [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2019.pdf>
17. Vězeňská služba České republiky. Historie věznice Příbram [online] 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram/sekce/historie>.
18. Vězeňská služba České republiky. Základní informace věznice Příbram [online] 2023. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-pribram/sekce/zakladni-udaje>.

Legislativní dokumenty

1. Zákon č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>.
2. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169>.
3. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

4. Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-293>.
5. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.
6. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Seznam zkratek

ČR - Česká republika

EU - Evropská unie

VSČR - Vězeňská služba České republiky

SARPO - Souhrnná analýza rizik a potřeb odsouzených

VV - Výkon vazby

VTOS - Výkon trestu odnětí svobody

VZD - Výkon zabezpečovací detence

OPL - Omamné a psychotropní látky

MET - Metamfetamin

THC - Tetrahydrokanabinol

BUP - Buprenorfin

BZD - Benzodiazepin

TRAM - Tramal

TŘ - Trestní řád

TZ - Trestní zákoník

ODS - Odstavce

Seznam tabulek a grafů

Tab. 1: Počet vězňených osob za drogové trestné činy v souvislosti s užíváním návykových látek	28
Tab. 2: Počet, kapacita a využití bezdrogových zón a specializovaných oddělení v letech 2006– 2013	28
Tab. 3: Počet osob v substituční léčbě a průměrná délka léčby (v měsících) v jednotlivých věznicích	29
Graf 1: Množství zajištěného metamfetaminu	22
Graf 2: Množství zajištěné sušiny marihuany	23
Graf 3: Zajištěné množství kokainu	24
Graf 4: Množství zajištěného heroínu	25
Graf 5: Množství zajištěných tablet extáze	25
Graf 6: Množství zajištěné extáze	26
Graf 7: Zneužití omamných a psychotropních látek u odsouzených	34
Graf 8: Zneužití omamných a psychotropních látek u obviněných	34
Graf 9: Počet napadených civilních zaměstnanců	35
Graf 10: Počet napadených příslušníků	35
Graf 11: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2016	38
Graf 12: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2017	39
Graf 13: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2018	40
Graf 14: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2019	41
Graf 15: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2020	42
Graf 16: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2021	43
Graf 17: : Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2022	44
Graf 18: Pozitivní orientační testy na OPL v roce 2023	45
Graf 19: Počet odmítnutých testů na OPL do roku 2016 až 2023	46
Graf 20: Počet nálezů OPL nebo léčiv od roku 2016 až 2023	46
Graf 21: Počet napadených zaměstnanců od roku 2016 až 2023	48